ידען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 134 | Łódź, Niedziela, 10 czerwca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ"ז סיון תרצ"ד | № 134

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

סטאווסקי פערמשפט צום טויט

צבי ראזענבלאט — פריינעשפראכען

אורטייל אין ארלאזאראוו-מארד-פראצעס

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

פרייטאג אינדערפריה, פאר'ן ארויסטראגען דעם אורטייל איבער סטאווסקי און ראזענבלאט זענען די גאסען ארום געריכטס-בנין געווען באלאגערט פון מענשען, די פאליציי האט קוים דערהאלטען די ארדנונג.

דער אורטייל

ירושלים (יט"א)

פארמיטאג האט דאס ירושלים'ער קריידגעריכט אונטער פארזיץ פון ריכטער קארי פעראפענטליכט דעם אורטייל אין פראצעס געגען אברהם סטאווסקי און צבי ראזענבלאט.

אין הסכם מיט'ן אורטייל איז צבי ראזענבלאט באפרייט געווארען פון שולד און שטראף.

אברהם סטאווסקי ווערט אנערקענט אלס שולדיג אין אנטייל אין אויספיהרען מיט פרעמעדיטאציע דעם מארד פון ד"ר חיים ארלאזאראוו און ווערט פערמשפט צו טויט-שטראף.

סטאווסקי שרייט אויס פון דער בעשולדיגונגס באנק: „איך בין נישט שולדיג".

סטאווסקיס מוטער רופט אויס, מיין זוהן איז אונשולדיג".

נאכ'ן פעראפענטליכען דעם פסק-דין ערלויבט דאס געריכט סטאווסקי צו זאגען זיין „לעצט ווארט".

סטאווסקי שטעלט זיך אויף און מיט א זעהר אויפגערעגטער שטים ווענדעט ער זיך צו די ריכטער: איך ווייס נישט וועגען קיין שום זאך, בעת

דער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען אין תל-אביב בין איך געשלאפען אין טורדזשמאן-האטעל אין ירושלים. דער פראצעס געגען מיר איז א פראוואקאציע מצד דער יודישער ארבייטער-פארטיי און דער א"י-רעגירונג. איך בין אבסאלוט אונשולדיג. איהר, ריכטער, וועט זיין פעראנטווארטליך פאר מיין לעבען און פאר'ן לעבען פון מיינע עלטערן. די אלע, וואס האבען דא פאר'ן געריכט פאלש געשוואוירען, וועט זיי דאס אומרוהיגע געוויסען פייניגען. איך גלויב אין דער ענגלישער גערעכטיגקייט, וועלכע וועט בעווייזען, אז מען טאר נישט פערמשפט'ן קיין אונשולדיגע מענשען. מיט אייער אורטייל האט איהר דעם כבוד פון אייער גאנצען פאלק פערמשפט. איך בין אונשולדיג".

דער פערטיידיגער האט אנגעזאגט אן אפעלאציע.

סאכהער זענען בײדע, סטאווסקי און ראזענבלאט, בעוואכטער ארויסגעפיהרט געווארען פון געריכטס-בנין. מען האט זיי אפגעפיהרט אין תפיסה.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז צבי ראזענבלאט בעפרייט געווארען פון תפיסה.

די רעדע פון פראקוראר טראסטער

ירושלים (יט"א)

די בעשולדיגונגס-רעדע פון גענעראל-פראקוראר טראסטער אין דעם פראצעס פון סטאווסקי און ראזענבלאט האט געדויערט צוויי שעה.

דער פראקוראר האט געפאדערט, אז דאס געריכט זאל בײדע אנגעקלאגטע אברהם סטאווסקי און צבי ראזענבלאט, אנערקענען שולדיג אין אויספיהרען דעם מארד איבער ד"ר חיים ארלאזאראוו.

דער פראקוראר האט בעגריבדעט זיין פאדערונג מיט פאלגענדע 7 ארגומענטען, וועלכע בעווייזען, לויט זיין מיינונג, די שולד פון די אנגעקלאגטע:

1) די גביית-עדות פון פרוי ארלאזאראוו, דאס זי האט דערקענט סטאווסקין און ראזענבלאט'ן אלס די מערדער.

2) די עדות-ערקלערונגען פון משה ווייזער, וועלכער איז געווען ביים ים-ברעג, בעת דעם מא"ד און האט געזעהן האט ליכט פון עלעקטרישען לעמפעל און בעהויפטעט, אז ער דערקענט סטאווסקיס סילועט.

3) די עקספערטיזען פון די פוסטריט-פארשער.

4) די ערקלערונגען פון אבדול מעדושיד.

5) די אידענט פיצירונג ס ענע בעת וועלכער פרוי ארלאזאראוו האט דערקענט סטאווסקין.

6) די אידענטיפיצירונג-סצענע, בעת וועלכער פרוי ארלאזאראוו האט דערקענט ראזענבלאטן.

7) די זיצונג איז כפר-סבא.

דער אורטייל מוז זיך שטיצען אויף די ערקלערונגען פון פרוי ארלאזאראוו, האט ערקלערט פראק. טראסטער, ווייל זי האט געזעהן די מערדער און ערקלערט, אז דאס זענען געווען יודען.

די פערטיידיגונגס-רעדע פון אדוו. סעמועל

ירושלים (יט"א)

דער פערטיידיגער פון די אנגעקלאגטע סטאווסקי און ראזענבלאט, אדוו. האראס סעמיועל האט געהאלטען א גרויסע פערטיידיגונגס-רעדע, אין וועלכער ער האט בעהויפטעט, אז דער מארד איבער ד"ר ארלאזאראוו האט נישט געהאט קיין פאליטישען כאראקטער, נאר איז געווען דער רעזולטאט פון א פרוב פון סעקסועלען אנגריף אויף פרוי ארלאזאראוו.

אדוו. סעמיועל האט געשילדערט די אטמאספער, אין וועלכער דער פראצעס האט זיך אנגעהויבן, ד"ר ארלאזאראוו א גלענצענדער ארבייטער-טוער איז פערמארדעט געווארען דורך א משוגענער האנד. דעריבער טאקע איז די פאליציי געווען אזוי שטארק פעראינטערעסירט צו געפינען די מערדער פאר יעדען פרייז, ווייל דער גאנצער פרעסטיזש פון דער פאליציי איז געשטעלט געווארען אויף קאן. די פאליציי האט געמוזט צושרייבען דעם מא"ד וועמען עס איז.

שטעלענדיג זיך אויף דעם שטאנדפונקט, וועט דאס געריכט אויך בעגרייפען דעם גייסט פון דער

(ווייטער זעה 3. זייט)

נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"

היינט, זונטאג, ד. 10 יוני, 3 נאכמ. קומט פאר אין פארק „העלענאוו"

לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"

א גראנדיעזע

גארטען-פערווײלונג

מיט'ן אנטייל פון בעריהמטען כאר „שיר" פון דער לאדזשער מוזיק. געזעלשאפט

אונטער דער ליימונג פון פראפ. פיוווישיס.

אין פראגראם: די נייעסטע שפילונגען. אויסערדעם: 2 ארקעסטערס רייכע פאנטעז-לאטעריע / ביליגער רייך-פערזעהענער בופעט.

א גאנצע רייהע איבערראשונגען.

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. און פאר יוגענד און שילער 50 גראשען.

פארק העלענאוו

היינט, זונטאג, יום-טוב פון פיזישער דערציהונג און מיליטערישער פארבערייטונג

אלע טרעפען זיך אינדערפריה אין פאניאטאווסקי'ס פארק!

נאכמיטאג אויפ'ן ספארט-פלאץ.

זונטאג, דעם 17 יוני 4 אזייגער נאכמיטאג וועט פאר קומען אין דער אספה-שטיב פון דער ווילקער שוהל

די יערליכע גענ.-פערזאמלונג

פון דער גמילת חסדים-קאסע ביי דער ווילקער שוהל. אין פאל ווען אין דאזיגען טערמין וועלען נישט קומען קיין גענוגענדע צאהל מיטגלידער, וועט די גענעראל-פערזאמלונג פארקומען אין זעלבען טאג 6 אזייגער אווענד ביי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער, מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) די ערעפנונג פון דער גענעראל-פערזאמלונג 2) וואהל פון א פארזיצענדען 3) פארלעזונג דעם פאראיעהריגען פראטאקאל פון דער גענעראל פערזאמלונג 4) בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג פון דעם פערגאנגענעם יאהר 1933|1934 און פארלעזען דעם פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס קאמיסיע 5) בעשטעטיגען דעם בילאנס פאר יאהר 1933|4 און דעם פראיעקט פון בילאנס אויף דעם יאר 1934|35 6) פרייע פארשלאגען 7) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע.

די פערוואלטונג

זונטאג, דעם 17 יוני ה. י. 3 א זייגער נאכמיטאג, קומט פאר צום ערשטען טערמין אין אייגענעם לאקאל די

אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פרעזידיום; 3) בעשטעטיגען די קאסע-בעריכטען פון יאהר 1933/34 פון דער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 4) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויף 1934/35; 6) פערשידענעס, פרייע פארשלאגען.

בעמערקונג: אין פאל עס וועט נישט ערשיינען די געהעריגע צאהל מיטגלידער צום ערשטען טערמין, קומט פאר די אלגעמיינע פערזאמלונג דעם זעלבען טאג 6 א זייגער או. און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל אנוועזענדע.

די פערוואלטונג

פון „בית יתומים" זגערזשער 40.

Dnia 8 czerwca 1934 r. po krótkich i ciężkich cierpieniach rozstała się z tym światem nasza najukochańsza matka

B. P. Rena z Cynamonów

Alfredowa Strauchowa

Żona dyrektora łódzkiej Filharmonji.

Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi dziś, w niedzielę, dn. 10 czerwca r. b. o godz. 3-ej popołudniu z domu przedpogrzebowego przy cmentarzu Żydowskim, o czem z głębi zbolałego serca zawiadamiają krewnych, przyjaciół i znajomych

zrozpaczone DZIECI i RODZINA.

Uprasza się o nieskładanie wizyt kondolencyjnych.

טשעכיע און רומעניע
האבען אנערקענט סאוויעט-רוסלאנד

פ ר א ג, 9 (ספ. טעל.)

היינט האט טשעכאסלאוואקיי און רומעניען אנערקענט סאוויעט = רוסלאנד. יוגאסלאוויען האט נאך נישט אנגענומען קיין בעשלוס, נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער צנין פון אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד איז דעצידירט געווארען דורך דער קליינער קאאליציע.

פ ר א ג, 9 (ספ. טעל.)

דער קאמיסאר ליטווינאוו און דער טשעכישער אויסערן-מיניסטער בענעש האבען פערעפענטליכט דאקומענטען וועגען אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד דורך די טשעכען און וועגען אנקניפען נארמאלע דיפלאמאטישע בעציהונגען.

מיט עהנליכע דאקומענטען האבען זיך אויך אויסגעטוישט קאמיסאר ליטווינאוו און דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו.

דעלעגאציע פון דער ווארשעווער קהלה אין רעגירונגס-קאמיסאריאט
וועגען די געשעהענישען אין פאוואנזעק

ו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש דורך י.ט.א.)

די ווארשעווער קהלה-קאנצעלאריע האט צוגעשיקט דער יט"א פאלגענדען קאמוניקאטען:

דער פרעזעס פון דער קהלה = פערוואלטונג מאזור און פרעזעס פון קהלה - ראט טראקענהיים האבען שבת פארמיטאג אינטערווענירט אין דער זיכערהייטס=אפטיילונג ביים רעגירונגס=קאמיסאריאט וועגען די געשעהענישען, וואס זיינען פארגעקומען אויף פאוואנזעק פרייטאג אין אוונט.

דער לייטער פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג האט ערקלערט, אז די געשעהענישען זיינען בעקאנט דער פאליציי, אז 7 פערזאן זיינען ארעסטירט געווארען זיי וועלען געשטעלט ווערען פארן געריכט. ס'ווערט געפיהרט א שטרענגע אויספארשונג און די ארעסטען דויערן ווייטער.

די פאליציי - וואכען אויף פאוואנזעק זיינען פערשטארקט געווארען און ס'איז דארט אויך אריינגעשיקט געווארען רייטער-פאליציי. די מאכט נעמט אן אלע מיטלען צו שיצען די יודישע בעפעלקרונג.

דער לייטער האט געבעטען די דעלעגאציע, אז זי זאל ווירקען אויף דער יודישער בעפעלקערונג צו פערהאלטען זיך רוהיג. די דעלעגאציע האט געבעטען די מאכט אנצונעמען מיטלען, אז אין אנדערע שטאט-טיילען זאלען זיך נישט איבערחזרן די געשעהענישען פון פאוואנזעק.

טירמע און שמיץ פאר די אנטיילנעהמער
אין די אונרוהען דעם 23 מאי אין תל-אביב

ת ל - א ב י ב, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז דא פארגעקומען דער פראצעס געגען 5 יודען און א 14-יעהריגען יודישען שילער פאר אנטיילנעהמען אין די אונרוהען פון 23 מאי נאך די פראטעסט-מיטינגען געגען די עליה-בעגרענצונגען. 4 יודען זיינען פערמשפט געווארען צו 3 חדשים טירמע, איינער אויף 2 חדשים, דער שילער איז בעשטראפט געווארען צו בעקומען 12 שמיץ, אויסהערענדיג דעם אורטייל האט זיך דער שילער צווויינט. דער ריכטער האט ערקלערט, אז די שטראפען זיינען דאסמאל שווערע, ווייל די פריהערדיגע שטראפען פאר אזעלכע פערברעכענס האבען נישט געהאלפען.

פאהרען קיין ארץ-ישראל

אינפארמאציעס אין „תוצרת-הארץ"
שרודמיעסקא 3.

צו דער חתונה פון מיין ליבען זוהן
און ברודער
לעאן פראנק
מיט פרל. אדעלא דימאנט.
וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 10 יוני 1934, ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.
בראנא פראנק
מאיר פראנק.

א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער טייערע שוועסטער
בראנא פראנק
צו דער חתונה פון איהר ליבען זוהן
לעאן פראנק
מיט פרל. אדעלא דימאנט
זי זאל פון זיי פיל נחת דערלעבען און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען.
מלך פרינץ און פרוי
זיסקינד פרינץ און פאמיליע

די נייעסטע מאדעלען
זומער-שיך
ווי אויך פלעטשאנקעס
אין א רייכען אויסוואהל. בעקומט איהר נאר אין דער פירמע
A. Ogórek
ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

אגודה לזמרה ולספרות עברית
„הזמיר"
פארק
„העלענאוו"
דינסטאג, דעם 12-טען יוני 9 א זייגער אוונט
„די פיר צייטען פון יאהר"
ארטאטאריום פון י. היידן אין 4 טיילען. דיריגענט: פראפ. י. זאקס.
עס נעמען אנטייל: דארא סקורי (סאפראן), אדאם דאבאש (טענאר), אלעקסאנדער מיכאלאווסקי (באס), געמישטער כאר און ארקעסטער פון דער געז. „הזמיר", לאדזער פילהארמאנישער ארקעסטער.
פון 8 אוונט — פאפולערער קאנצערט.
בילעטען צום פרייז פון 1,09 צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „הזמיר" פון 9 ביז 10 אוונט און אין טאג פון קאנצערט ביי דער קאסע פון „העלענאוו".

פאר גאלד,
בריליאנטען, גאלד,
זילבער, פערשיד. ביזשוטעריע, לאמבארד-קוויטעס קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען
Magazyn jubilerski M. H. Lissak, Piotrkoska 5

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטר. אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr.
S.Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוואכע וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. J. NEUMAN
כירורג און גינעקאלאג
(פריוואט-ארצט)
נעהמט אן פון 11.30 ביז 1 בייטאג
און פון 7 ביז 8.30 אוונד.
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

זומער=קאלאניע
ביים פעראיין „נותן לחם"
איינשרייבונגען פון יונגלעך ווערען נאך אנגענומען ביז מיטוואך – פלאץ דאמבראווסקי 4.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

אן ערשטקלאסיגע פירמע
זוכט א פראנטאווע
האנדעלס-לאקאל
פארטער, צירקא 6 x 15 מעטער רוים, אין דער געגענד צווישען פלאץ וואלנאשטשי און נאוואמיעסקא.
אפערטען אונטער „אקציען-געזעלשאפט".

Dr. med.
Oł. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-לאפף-קראנקה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אוונד.

LECZNICA
chorób uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס ארדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI
Dr. ITELSON chor. wewn. od 3-4 po poł.
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

אויערן, נאז און האלז
קליניק
מיט בעטען פון
Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע וצוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5–8 אוונט.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און ווענערישע קראנקהייטען
איז געווארען איבערטראגען
אויף 2 זשעלאבנא 2
(פיעטריקאווער 47)
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד,
זונטאג און הגאות פון 9–2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11–1 מיטאג און פון 3–4 נאכמ.
נעמט אן א פרוי=דאקטאר.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

דאס הערן=שניידער-אטעליר פון
א. ח. קוטשינסקי
געפינט זיך איצט אויף
13 נארוטאוויטשא 13
אין הויף, קווערפליגעל, 1 שטאק
טעל. 90=247
פיהרט אויס בעשטעלונגען אויף'ן זומער-סעזאן, לויט די לעצטע נייעסטע מאדע=זשורנאלען צו מעסיגע פרייזען
פינקטליכע אויספיהרונג.

מודעה. ברוך-קראנקע! קריפעל!
ליידענדע אויף פערשידענע ביין=פערקרימונגען פון גוף (הויקערס)!
נאך לאדז איז געקומען צום ערשטען מאל דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער ספעציאליסט
Ortoped NATAN RAPAPORT

פון וויען מיט לאנגיעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23 (פריהער וסכאדניא 23)
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אהן בלוטיגע אפעראציע! ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אנפאנגס-ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס, פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארביים).
פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים ארפלאזען זיך פון מאגען. קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.
בעמערקונג: די אויפנאהמען פון קראנקע קומען פאר פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3—7 אוונד.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון רבנים און צדיקים.

דערשטיקט דעם „פוטש“ אין ליטע

וואלדעמאראס איז ארעסטירט

ב ע ר ל י ן, 9 (ספ. טעל.)

אייגע פון די אמעריקאנישע אגענטורען טיילט מיט פון קאוונע, אז די פרובען פון די מי־ליטער־פיהרער צו שטעלען וואלדעמאראסען אין דער שפיץ פון דער רעגירונג האבען זיך נישט איינגעגעבען. די איצטיגע רעגירונג בעהערשט פול שטענדיג די לאגע. די פערזאנען, וועלכע זענען בעקאנט אלס אנהענגער פון געוועזענעם דיקטא־טאר ווערען שטארק געהיט, כדי אוממעגליך צו מאכען א נייעם פוטש.

ר י ג א, 9 (ספ. טעל.)

די עסטאנישע טעלעגראפען־אגענטור בע־שטעטיגט די ידיעה וועגען א מיליטערישער איבער קעהרעניש אין ליטע.

ב ע ר ל י ן, 9 (ספ. טעל.)

אנ'אפיציעלער ליטווישער קאמוניקאט מעל־דעט, אז דער אויפשטאנד, וואס א גרופע אפיצי־רען האבען געפרובט אדורכפיהרען איז פולשטענ־דיג אדורכגעפאלען. די רעגירונג בעהערשט די לאגע, וואלדעמאראס איז ארעסטירט, עס זענען אויך ארעסטירט געווארען איינציגע אפיצירען, אין לאנד איז רוהיג. בעת די געשעהענישען איז קיי־נער נישט געהרגעט און פערוואונדעט געווארען.

ל א נ ד א ן, 9 (ספ. טעל.)

טובעליס רעגירונג האט זיך נאך וואלדע־מאראסעס פוטש אפגעגעבען אין דעמיסיע.

דער פרעזידענט סמעטאנא האט בעאויפטראגט טובעליסן און זיינע מיניסטארן צו אמטירען ביז עס וועט געשאפען ווערען א נייע רעגירונג.

ר י ג א, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס ליטווישע יודענטום האט מיט צופרידענ־קייט אויפגענומען די ידיעה וועגען אדורכגעפא־לענעם פוטש פון וואלדעמאראסעס אנהענגער. וואל־דעמאראס איז לעצטנס א שטארקער נאצי־אנהענגער.

געבוירען 5 קינדער מיטאמאל

מ א נ ט ר ע א ל, 9 (ספ. טעל.)

א 24־יעהריגע פרוי האט דא געבוירען 5 מיידעלעך מיטאמאל. אלע קינדער זענען געזונד. פון אלע עקען קאנאדע און אמעריקא קומען אן מתנות פאר די קינדער.

געהיימניספולע באמבען־אטענטא־טען אין עסטרייך

שיער נישט א קאטאסטראפע מיט עקספרעס צוג ווין—פאריז

ו י ן, 9 (ספ. טעל.)

נעכטען האט אין דעם עקזאמינאציאנס זאל פון דער אגראנאמישער אקאדעמיע אויפגעריסען א באמבע. די גאנצע איינריכטונג איז פערניכטעט געווארען.

היינט אינדערפריה זענען אויסגעפיהרט געווארען 2 גרויסע באהן אטענטאטען. דער ערשטער איז אויסגעפיהרט געווארען אויף דער ליניע ווין—זאלצבורג—אינסברוק—ציריך. די בריק געבען פעקלאמארקט איז פערניכטעט געווארען. די קאמו־ניקאציע איז איבערגעריסען געווארען אויף א וואך צייט. דער אטענטאט האט געקענט ברענגען שרעק ליכע פאלגען, ווייל 10 מינוט שפעטער איז אויף דעם וועג אדורכגעפאהרען דער עקספרעס וויען—פאריז. ווער ס'פיהרט אויס די דאזיגע אטענטאטען איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

ו י ן, 9 (ספ. טעל.)

אין אווענד זענען געווארפען געווארען באמבעס אין מלוכה טעאטער און אין „סקאלא“. אין פלאריסדארף איז געווארפן געווארן א באמבע אויף דער עלעקטראווניע.

מלחמה־הכנות אויפ'ן ווייטען מזרח

ל א נ ד א ן, 9 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „דיילי עקספרעס“ טיילט מיט, אז די רוסישע גרעניץ־שטאט וולאדי־וואסטאק איז פול מיט מיליטער און קריגס־פלאט. די שיפען לאדענען אפ בסדר געוועהר און אמו־ניציע. צווישען די שיפען געפינען זיך אויך 9 ענגלישע שיפען מיט קריגס־מאטעריאל, 200 עראפלאנען געפינען זיך אויפן ארט. דער קארעס־פאנדענט פרעגט וואס איז דער ציל פון די דאזיגע הכנות?

רעפרעזענטאנץ־טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ ציגעל־גאס 27 טעל. 112-25

מארגען, מאנטאג, הויבען זיך אן די גאסטשפילען פון

אלעקסאנדער גראנאך

פרעמיער פון ריינהארד־טעאטער און פון בערלינער שטאדט־טעאטער צוזאמען מיט העלענא בארקאווסקא

מארגען, מאנטאג, 9.30 אוונט גרויסע פייערליכע פרעמיערע

„די געלע לאטע“

אקטועלע צייט־פיעסע אין 4 אקטען פון ד"ר וואלף, (אויטאר פון „ציאנקאלי“). ספעציעל געשריבען פאר אלעקסאנדער גראנאך.

„די געלע לאטע“ איז ניי און אריגינעל אין יעדער הינזיכט, און וועט לאנג, לאנג בלייבען אין זכרון.

בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

אינטערפעלאציעס אין ענגלישן פארלאמענט

וועגען אחי־מאיר'ס ארעסט און וועגען די עליה־בעגרענצונגען

ל א נ ד א ן, 9 (טעלעגראפיש דורך (י.ט.א.)

נעכטען האט אין ענגלישען פארלאמענט דעפ. וועדזשוואוד אינטערפעלירט דעם קאלאניאל־מיניסטער אויפן סמך פון וואס פארא געזעץ ס'איז ארעסטירט געווארען אבא אחי־מאיר.

דער קאלאניען־מיניסטער האט געענטפערט, אז ער איז נישט אינפארמירט וועגען דעם ענין און ער וועט ארויספאדערען ערקלערונגען פון ארץ־ישראל.

דאן האט דעפ. זאמערוויל אינטערפעלירט דעם קאלאניען־מיניסטער, צי נעהמענדיג אין אכט די בעאונרוהיגונג פון דער יודישער בעפעלקערונג צוליב די עליה־בעגרענצונגען, וואלט נישט נויטיג געווען צו ארגאניזירען אנ'אומפארטייאישע אויס־פארשונג וועגען דער אויפנאהמס־פעהיגקייט פון ארץ־ישראל.

דער קאלאניען־מיניסטער האט געענטפערט, אז וועגען דער אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד איז אמבעסטען אינפארמירט דער הויך־קאמיסאר, וועלכער איז אויך דערפאר פעראנטווארטליך.

יודישע דעפוטאטען ביים פרעזעס סלאוועק

ו א ר ש א, 9 (ספ. טעל.)

נעכטען האבען די יודישע דעפוטאטען וויש־ליצקי און מינצבערג בעזוכט דעם פארזיצער פון ב. ב.־קלוב אין סיים סלאוועק, און מיט איהם אפגעהאלטען א קאנפערענץ.

באלד דערנאך האט דעפ.ווישליצקי צונויפ־גערופען א זיצונג פון פרעזידיום פון סוחרים־פעראיין און אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער קאנפערענץ מיט פילקאווניק סלאוועק'ן. דער בע־ריכט האט אויף די אנוועזענדע געמאכט א שווע־רען איינדרוק.

לאדזער נייעס

פון הויז־בעזיצער־פעראיין

אויף דער ערשטער זיצונג נאך דער יעהר־ליכער פערזאמלונג פון הויזבעזיצער־פעראיין, האט זיך דאס פרעזידיום קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן:

יאן בעדנארסקי — פרעזעס, משה העלמאן, אינזש. נ. קרול, אינזש. ל. רובאטאנאוויטש—וויצע־פרעזעסען, מ. זיידע—סעקרעטאר, ל. דראשאוו—וויצע = סעקרעטאר. ח. מייראוויטש — קאסיר, מ. ווערדיגער—וויצע־קאסיר.

פאר'ן נישט צושטעלען די זאכען צו ליציטאציע

(א) דאס שטאטישע געריכט האט נעכטען ארויסגעגעבען א רייה אורטיילען געגען פערזאנען, וועלכע האבען נישט צוגעשטעלט זייערע זאכען צו ליציטאציע, און צווישען זיי האבען בעקומען פאלגענדע אורטיילען:

אהרן גליקסבערג (מלינארסקא 3) 5 – חדשים טורמע; צפורה שפיצער און מנחם שפיצער (לימא־נאווסקיעגא 7) – צו 5 חדשים טורמע.

סטאווסקי פערמשפט צום טויט

(ענדע פון 1־טע זייט)

אומגעזעצליכער האנדלונג פון דער פאליציי אין דעם פאל.

עס איז אלגעמיין בעקאנט דער אנטאגאניזם צווישען דער ארבייטער־פארטיי און די רעוויזיא־ניסטען, ערקלערט אדוו. סעמיועל, און עס איז גע ווען אין די אינטערעסען פון יעדער פארטיי אויס צונוצען דעם מארד פאר איהרע אייגענע צוועקען.

א רייה פאליציי־דאקומענטען זענען פערשוואו־נדען געווארען צוליב דער אומגעזעצליכער האנדלונג פון דער פאליציי. וואו איז דער ערשטער ראפארט פון פאסטריט־פארשער, וואס איז וואהרשיינליך פער ניכטעט? וואו איז דער דאקומענט פון סובהי־זאב־לאווין, וואו זענען ראזענבלאטס פאטאגראפיעס, וועל כע די פאליציי האט קאנפיסקירט אין זיין אנצוג? איך וועל בעווייזען דעם געריכט, זאגט דער פערטיידיגער, אז די אליבי־עדות האבען זיך גע־טראפען מיט א שנאה פון ארום. די פאליציי האט געטון זאכען, וואס דהארפען געוועהנליך אין אזעל כע פאלען נישט געטון ווערען.

עס זענען בכלל נישט געווען קיין שום טעמים, צוליב וועלכע די אנגעקלאגטע זאלען האבען גע־קענט וועלען אויספיהרען דעם מארד. עס זענען נישטא קיין בעווייזען, אז רעוויזיאניסטען זאלען האבען געהאט מאטיווען צו ערמארדען דעם ד"ר ארלאזאראוו, זאגאר דער פאליטישער אנטאגאניזם האט נישט דערגרייכט אזא מדרגה, וואס זאלען קע־נען גורם זיין דעם מארד פון ד"ר ארלאזאראוו, וועלכער איז געווען א גלענצענדער ארבייטער־פיה־רער.

די צוויי יונגעלייט, וואס זיצען דא, האבען גארנישט געהאט צו טון מיט'ן מארד. דאס איז גע־ווען א נישט פרעמעדיטירטער אטענטאט סעקסו־עלער נאטור.

נאכהער פערנעהמט זיך דער פערטיידיגער מיט די גבית־עדות פון דער פרוי ארלאזאראוו.

סטאווסקי, זאגט אדוו. סעמיועל, איז געקומען קיין ירושלים פרייטאג, אין טאג פון מארד, זעקס א זייגער אין אוונט, און ד"ר ארלאזאראוו איז דעם זעלבען נאכמיטאג געקומען קיין תל־אביב פון בן־שמן, וואו ער האט זיך געטראפען מיט'ן הויך קאמיסאר. ווי אזוי האבען סטאווסקי און ראזענ־בלאט געקענט וויסען, אז ד"ר ארלאזאראוו האט בדעה צו קומען קיין תל־אביב און דארט פער־בלייבען? ווי אזוי האבען זיי געקענט וויסען, וואו ער וועט האבען בדעה פערברענגען זיין צייט? ווי אזוי האבען סטאווסקי און ראזענבלאט זיך גע קענט איינער מיט'ן אנדערען קאמוניקירען?

עס איז בכלל נישטא קיין שום בעוויז, זאגט ווייטער דער פערטיידיגער, אז סטאווסקי האט געקענט ראזענבלאט'ן אדער ראזענבלאט סטאווסקי'ן. אלע אומשטענדען, וואס זענען בעשרי בען געווארען דורך פרוי ארלאזאראוו בעווייזען, אז דאס איז געווען א ריין סעקסועלער אנגריף. פרוי ארלאזאראוו האט נישט געקוקט אין פנים פון דעם מאן, וואס האט געשאסען, ווייל לויט איהר גבית עדות איז זי געשטאנען אין אזא פא זיציע, דאס זי האט איהם נישט געקענט זעהען. און דאך איז געווען עטוואס אומהיימליכעס אין איהר בענעהמען, דער פאקט, וואס פרוי ארלאזא ראוו האט זיך פעררופען אויפ'ן מארד פון דעם יודישען פאר, שטאהל און זהר (וועלכע זענען ער מארדעט געווארען דורך אראבער נאכדעם ווי די מערדער האבען פערגוואלדיגט דער יונגער זהר), אז זי האט א פערדאכט וועגען א סעקסועלען אנגריף.

זי האט געזאגט, אז דער שיסער האט צו איר געמאכט עפעס אנ'אריענטאלישע בעוועגונג, וועלכע זי האט נישט פערשטאנען. דאס האט געמוזט זיין אנ'אריענטאלישער סעקסועלער זשעסט.

ד"ר ארלאזאראוו—זאגט דער פערטיידיגער — איז נישט תיכף אויפ'ן ארט דערשאסען געווארען. מען האט איהם פריהער געפרעגט „כמה השעה?“ ווען דער שיסער איז צו איהם צוגעגאנגען, האט ער נישט געוויזען קיין רעוואלווער. וואלט עס גע־ווען א רציחה מיט פרעמידיטאציע, וואלטען די מערדער געהאלטען גרייט דעם רעוואלווער, דאס בעווייזט, אז דאס איז נישט געווען קיין פרעמי־דיטירטער פאליטישער מארד: די מערדער האבען זאגאר נישט אויסגערופען „תל־חי“.

ווער עס וויל

זיך בעפרייען פון אבסטרוקציע און זיינע פאלגען ווי אומפערדייליכקייט, איבעלקייט, אויפברויזונג פון בויך א.ז.וו. דארף זיך פערזעהען מיט

„Kaskaryn Leprens“

מ'פערברויכט 1 דער 2 פילען ביינאכט בעת'ן עסען. קליינער קאסט א טארבקע 40 גר. צו בעקומען אין יעדער אפטייק.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל. אומבעמיטעלטע— לעטשניצע־פרייזען

די שטארקסטע שטוהל־פערהאלטונג

היילען שנעל די פלאנצונגס־פיגולהעס KOWENA (Cauvin'a) ביליגע און אנגענעהמע אין געברויך.

א שאכטעלע ענטהעלט 30 פיגולקעס 2.50 זל. צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורעו (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

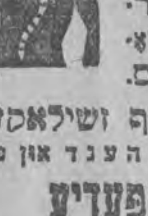

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויך זשילאקעס־גומי־זאקן לויט 'מאס. ק י נ ס ט ל י כ ע ה ע נ ד און פ י ס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהענט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 איבענע הייזער)

„נייער פאלקסבלאט“

א מדבר אין צענטער פון אייראפע

„אמת'ע שנאה פיהלען מיר בלויז צו דייטשען“

געשפרעך מיט א פוילישען געלעהרטען וועגען בעציהונג צום היטלעריזם און צו די יודען

א מיטארבייטער פון איינעם פון די יודיש-פוילישע בלעטער, וואס ערשיינען אין גאליציע, האט בעהאט א געשפרעך מיט דעם פראפעסאר פון לעמבערגער אוניווערזיטעט דר. לעאן כוויסטעק. דר. כוויסטעק איז איינער פון די גלענצענדסטע קענער און פארשער פון די פוילישע קולטור-פרא-בלעמען. ער איז א פילאזאף, מאלער, שריפטשטע-לער און עסטעט. אויף דער פראגע פון זשורנא-ליסט, וואס דער פראפעסאר דענקט וועגען אנטי-סעמיטיזם, האט כוויסטעק געענטפערט:

— אויף וויפיל עס געהט וועגען פראבלעם פון ראסע-און פעלקער-האס, גלויב איך נישט, אז די שנאה זאל ווירקליך זיין פעסט איינגעגלידערט. אמת'ע שנאה פיהלען פאלאקען בלויז צו די דייטשען. מצד די דייטשען האבען מיר געליטען אזוי פיל בעליידיגונגען, אזוי פיל גרינגשעצונג און דערני-דעריגונג פון אונזער נאציאנאלער אמביציע, אז די שנאה פון די פאליאקען איז בלויז אן'ענטפער אויפ'ן בעליידיגטען כבוד. דעם אנטי-סעמיטיזם אין פוילען האלט איך נישט פאר דאסזעלבע, וואס שנאה צו די יודען. איך האלט, אז איין סימן פון דער שנאה איז דאס, וואס פאליאקען אידענטיפי-צירען דעם יוד מיט'ן דייטש.

דאס דאזיגע אידענטיפיצירען נעמט זיך פון צוויי סבות:

א) דער זשארגאן, די שפראך פון די יודישע מאסען, רייצט די אויערען פון א דורכשניטליכען פאלאק, דערמאנענדיג איהם די דייטשע שפראך.

ב) די פאליאקען פיהלען זיך בעליידיגט צוליב דעם, וואס די יודען גלויבען טראדיציאנעל די דייטשען און שטעלען אומעטום ארויס, אלס מוסטער פון איגערליכער ארדנונג דייטשלאנד.

אויף דער דאזיגער „טרעפליכער“ בעמערקונג פון פוילישען געלערטען האט דער יודישער זשור-נאליסט פון יודיש-פויליש-ציוניסטישען גאליציאנער בלאט געענטפערט נישט ווייניגער „טרעפליך“:

— הער פראפעסאר, דער זשארגאן איז גע-קומען אלס רעזולטאט פון אונזער געשיכטע און פון דער נאציאנאלער יודישער צעשפרייטונג. די דאזיגע שפראך איז אונז געווארען אנגעווארפען. דאס אויפלעבענדיגע יודישע פאלק האט צוריק אויפגעשטעלט דעם העבראעיזם אלס די שפראך פון נאציאנאלער אויפלעבונג.

דורך דער דאזיגער בעמערקונג פון גאליצי-יאנער זשורנאליסט, איז דער פראפעסאר געווארען בעפרידיגט און דאס געשפרעך איז ווייטער גע-פיהרט געווארען גאנץ גלאטיג.

— דער היטלעריסט, האט דער פראפעסאר געזאגט, האט אויף מיר געמאכט אן'ערשיטערנ-דען איינדרוק. איך האב נישט געקאנט גלויבען, אז אין צענטער פון אייראפע איז ענטשטאנען א מדבר. א רעאקציע געגען היטלעריזם איז מיין ראמאן „נאטס פאלאצען“, וועלכער וועט אינגיכען ער-שיינען. א חוץ דעם קעמפ איך מיט'ן היטלעריזם אויף יעדען שריט, ווייל די דאזיגע בעוועגונג שעני-דעט די ציוויליזאציע.

— און וואס דענקט איהר, הער פראפעסאר, וועגען פוילישען היטלעריזם?

— דעם פוילישען היטלעריזם האלט איך פאר א קינסטליכען פראדוקט. דאס איז אן'אונזיניגע נאכקרימונג פון דייטשע מוסטערן. און אזעלכע זא-כען קענען זיך זעלטען איינהאלטען. דערפאר האלט איך, אז דער פוילישער היטלעריזם וועט צושטערט ווערען אינאיינעם מיט זיינע צושטעפענישען.

— וואס קאן, לויט אייער מיינונג, ה' פרא-פעסאר, מיטהעלפען דער אפשוואכונג פון אנטי-סעמיטיזם?

— דאס וויכטיגסטע מיטעל איז דאס ענטגע-גענשטעלען זיך דעם היטלעריזם. ווייטער: עמיגרא-ציע און דאס בויען אן'אייגענעם נאציאנאלען צענ-טער אין פאלעסטינע.

— צי האט איהר, הער פראפעסאר, בע-מערקט סימנים פון היטלעריזם אין דער דייטשער ליטעראטור?

— איך האב שוין לאנג אבסערווירט דאס אויסוואקסען פון דער היטלעריסטישער אידעע אין דער דייטשער ליטעראטור. איך האב דערויף זעהר שטארק רעאגירט אין מיינע שריפטען נאך פאר'ן קריג. איך האב שטענדיג אונאנגענעהם געפיהלט דעם קולט פון דער דייטשער ראסען = העכערקייט זייער פערראכטונג צו די פאלאקען, זייער גרויסקייט,

אין ווייטערדיגען געשפרעך האט פראפעסאר כוויסטעק געזאגט:

— די לעזונג פון יודענפראבלעם דארף פאר-קומען אזוי, ווי די לעזונג פון יעדען אנדערן נא-ציאנאלען פראבלעם. פאר מיר עקזיסטירט בלויז איין בעגריף: די מלוכה און איהרע בירגער. אלע בירגער פון דער מלוכה דערפען גענייסען פון גלייכבערעכטיגונג.

— און פאלעסטינע? האט געפרעגט דער זשורנאליסט פון דער יודיש פוילישער צייטונג.

— פאלעסטינע, האט געזאגט דער פראפעסאר, האלט איך פאר אן'איבערגאנגס-אקציע. איך גלויב, אז עס וועלען קומען אזעלכע מענשליכע כוחות, פון וועלכע די יודען וועלען נישט דארפען אנט-לויפען און שאפען אן'אייגענע מלוכה.

צי גלויבט איהר, הער פראפעסאר, אין דער מעגליכקייט פון יודישער אסימילאציע אין פוילען?

עס קאן נישט זיין קיין רייד וועגען אסימי-לאציע ביז צו א זא שטופע, אז יודען זאלען פער-וואנדעלט ווערען אין פאליאקען, — האט דער פראפעסאר געענטפערט.

איך לייקען נישט, אז עס זענען פאראן פיל יודען, וואס האלטען זיך פאר פאליאקען. פערזענ-ליך האב איך אזעלכע יודען נישט ליב. זייער בליק אויף די פראגען, וואס זענען פערבונדען מיטן לעבען פון דער מלוכה, איז א העכסט ריי-צענדע. דער געשמדטער יוד מיינט, אז ער טוט א געוואלדיגע טובה דעם פוילישען פאלק און דער פוילישער מלוכה, איבערגייענדיג צום קריסטענטום. ער ווייסט אליין נישט, וואס ער זאל דערפאר פערלאנגען. פאר מיר זענען הונדערט מאל ליבער די ציוניסטען, וועלכע בעציהען זיך שטענדיג צו פוילישע פראגען אויפריכטיג און פאזיטיו.

— און אזא טיפ פאליאק ווי טובים אדער סלאנימסקי?

פראפעסאר כוויסטעק:

איך האלט זיי נישט פאר קיין פאליאקען. איך האלט זיי פאר 100-פראצענטיגע יודען. איך זעה אין זיי גרויסע דיכטערס, וועלכע ווערען נישט ווי געהעריג געשעצט דורכן פוילישען פאלק.

די דעלעגאטען ביים קארדינאל

ווער האט זיי געשיקט און וואס האט מען זיי געענטפערט?

עטליכע רבנים, דערונטער אייניגע א לאדזער און איין יונגערמאן, וואס דרייט זיך געוועהנליך אין רבנישע שטיבלעך, האט אויך זיך גענומען צו גיין צום קארדינאל קאקאווסקי אין ווארשא און בעקלאגען זיך פאר איהם און אויסבעטען הילף געגען דער גרויסער יודען-העצע, וואס קומט איצט פאר אין פוילען.

דער קארדינאל קאקאווסקי האט די רבנים אויפגענומען און געגעבען זיי אן'ענטפער, וואס איז שוין אריבער אין דער פרעסע פון גאנץ פוילען און האט ארויסגערופען בעגייסטערטע אפרופען פון אזעלכע קאמפעטענטע בלעטער, ווי עס איז די „שטאפעטא“, די „גאזעטא ווארשאווסקא“ און עהנליכע.

דער קארדינאל האט ערקלערט, אז אלס קריסט איז ער נאטירליך געגען דעם, וואס עס קומט פאר אין לאנד, אבער ער האט באלד צוגעגעבען, אז מען דארף אויך אריינטראכטען זיך אין די סיבות פון די אנפאלען און אומצופרידענהייט מיט די יודען. און ער האט אויסגערעכענט א רייהע יודישע חטאים, וועלכע רופען ארויס די אנפאלען אויף די יודען. אין ווארשא א שטיגער גייען ארויס די „ליטעראַרישע בלעטער“, עס ערשיינט די „אגי-ביא“, עס גייען ארויס נאך צייטשריפטען, וואס עס שרייבען אזעלכע מענשען, ווי דער (מסתם זעלטען הדרה וועלכען יוד בעקאנטען) יאבלאנסקי, און נאך עטליכע אזעלכע משלים האט דער קארדי-נאל געבראכט, וועלכע דארפען ערקלערען די נישט געבעטענע רבנים, פארוואס עס האט זיך אזוי צו-פלאקערט דער יודען-האס אין דער פוילישער גע-זעלשאפט.

דער ענטפער פון קארדינאל קאקאווסקי האט ארויסגערופען א פערשטענדליכע התפעלות אין דער רעדאקציע פון דער „שטאפעטא“, אין אנדערע עהנליכע בלעטער און א געדריקטע שטימונג אין דער יודישער געזעלשאפט. ביי יודען הערשט אויך די שטימונג פון פערוואונדערונג: ווער האט עס די דערמאהנטע שלוחים געשיקט צום קארדינאל זיך אייבבעטען פאר זיי? צי האבען זיי נישט געדאַרפט פריהער וויסען די שיטות פון דעם קארדינאל, איידער זיי זענען צו איהם אוועק און נישט פערלאזען זיך אויף מערכה און צופאלען? דאס געשפרעך, וואס איז צווישען די שתדלנים און דעם קארדינאל פארגעקומען, שטעלט ארויס די שלוחים אין דער ראלע פון אונגעשיקטע און אונבעהאלפענע פערטרעטער, וועלכע האבען אויף דער רעדע פון קארדינאל גע-ענטפערט גאר עפעס אויסטערלישע זאכען, פונקט ווי זיי וואלטען נישט פערשטאנען, וואס מען רעדט צו זיי.

וועגען דער גאנצער עפאפעיע פון דער אונגע-גלונגענער און אומנויטיגער שליחות שרייבט דער „ראבאטניק“:

„דער פערטרעטער פון דער קאטוילישער קיר-כע אין פוילען האט בעריהרט די כוליגאנישע אויס-טועס פון אונזער שווארצער מאה און ער האט גע-האלטען א פאליטישע רעדע. מיט איין וואָרט, ער האט זיך געלאזט פיהרען פון פאליטישען טעמפע-ראמענט.

דער „ראבאטניק“ שטעלט זיך דאן אפ אויף דער פערזאן פון יאבלאנסקי, וועלכען דער קארדי-נאל האט פארגעווארפען פאר די יודישע דעלע-גאטען.

דאס איז, שרייבט די צייטונג, א פוילישער סאציאליסט, וועלכער האט אין דער צייט, ווען פ.פ.ס. האט געקעמפט געגען צאר, נישט מתפלל געווען כסדר פאר ביקאלאי דעם צווייטען און פאר דער רעגירענדער פאמיליע, אזוי ווי דאס איז גע-טון געווארען אומעטום, נאר ער האט געארבייט און געליטען אין טורמע פאר דער פרייהייט, פאר'ן פאלק און פאר פוילען. ווען מען טרעפט זיך אלזא אן מיט א פובליציסט פון טיפ יאבלאנסקי, לאזט מען אין גאנג די היטלעריסטישע מטבע: שלאגט איהם, דאס איז א יוד!

דער ארטיקעל ענדיגט זיך מיט די ווערטער: „פרייט אייך, גלויביגע! נאך א ביסעל און פאר א שטיקעל ברויט וועט מען דיך הייסען שלאגען קודם כל און פאר אלעמדינג די סאציאליסטען“.

דער גראדנער קדוש פון 1790

ר' אליעזר ווערבאלאווער, וועלכער ווערט דערמאנט דורך יודען

אין גראדנע איז א מנהג, צו מאכען אלע יאהר דעם צווייטען טאג שבועות אין אלע שולען א הזכרה דעם קדוש ר' אליעזר ווערבאלאווער, שנהרג על קידוש השם.

דאס האט פאסירט אין 1790, עטליכע יאהר איידער פוילען איז איבערגעגאנגען צו רוסלאנד. אין לאנד האט דעמאלט געהערשט א תוהו ובוהו.

אין גראדנע האבען יודען יאהרהונדערטער גע-האט געלעבט אונטער שוץ פון די ליטווישע פירש-טען און געהאט א גלענצענדיגען לעבען, סיי עקא-נאמיש, סיי גייסטיג. די שטאט איז אזוי בעריהמט געווען מיט איהרע רבנים (ווי ר' מרדכי יפה, דער „לבוש“) און פרנסים, אז יודען האבען איהם אנ-געהויבען רופען מיטן העברעאישען נאמען „הר-אדוני“ (גאטס בארג).

אין יענער צייט אבער איז גראדנע געווען בעהערשט פון יעזואיטישע גלחים, וועלכע האבען געפיהרט א כסדרדיגען קאמף מיט דער וועלטליכער מאכט, און דער דאזיגער קאמף האט זיך ס'רוב אפגעשפילט אויף יודישע קעפ.

אין פוילען האט געהערשט אן'אלטער בע-פעהל, פון קעניג באלעסלאוו פון 1264, נישט צו בענוצען זיך מיטן בלוט-בלבול געגען יודען; דער קעניג פאניאטאווסקי, וואס האט אצינד געוואוינט טאקע אין גראדנע, האט דעם דאזיגען אלטען בע-פעהל שטרענג אפגעהיט. די יעזואיטישע גלחים האבען זיך נישט גערעכענט מיטן פערבאט און האבען דווקא פארסירט דעם בלוט-בלבול ביי איט-ליכער געלעגענהייט.

זיי האבען אנגעטון יודען אויך אנדערע צרות. פלעגען כאפען קליינע יודישע קינדער פון דער מוטערס ברוסט און לאזען זיי אפשמד'ן, סיי-דען מ'האט געגעבען אויסלייז-געלד.

און וואס ערגער ס'איז געווארען די פאלי-טישע לאגע פון פוילען, אלץ מעהר האבען די יעזואיטען פערכאפט די מאכט און אלץ שטארקער האבען זיי געדריקט און געשטיקט די יודען.

ביז ס'האט זיך געמאכט „א פאסיגע געלע-גענהייט“. נעבען גראדנע איז א קריסטליך מיי-דעלע געגאנגען גראבען זאמד און איז פערשאטען געווארען דורכן בארג. דעם טויטען גופל האט מען אפילו געפונען, אבער קריסטען האבען ארויסגע-לאזט א קלאנג, אז דאס האבען יודען איהר גע-קוילעט, כדי צו בענוצען זיך מיט איהר בלוט.

מ'האט גענומען זוכען ביי יודען שפורען פון דעם מיידעלע, און מ'האט ביי א קרעמער, א פרו-מער יוד לייזער ווערבאלאווער, געפונען דעם קינדס א שאל'כל. ארויסגעוויזען האט זיך, אז צוויי קריסטענס האבען דאס שאל'כל געפונען אונטערן בארג און עס פערמשכנ'ט ביים יודען פאר עפעס א קניה. דער יוד איז אבער ארעסטירט געווארען, און ס'איז איהם געמאכט געווארען א פראצעס.

דער משפט האט זיך געצויגען דריי יאהר, די גאנצע צייט האט מען דעם תפוס שרעקליך גע פייניגט מיט פערליי אינקוויזיציע-מיטלען, ער זאל זיך מודה זיין אויף זיין פערברעך און ארויס-געבען אלע איבעריגע בעטייליגטע. דער יוד אבער האט איבערגעטראגען אלע זיינע יסורים און גע-האלטען אין איין טענה'ן: „איך בין אומשולדיג“.

לסוף האבען די יעזואיטען בעשלאסען צו שענקען דעם יודען זיין לעבען, אויב ער וועט זיך שמד'ן. דער מארטירער האט אבער געענטפערט, אז ער וועט בעסער גיין צום טויט, איידער פער-ווארפען זיין אמונה.

אין דער גראדנער שוהל איז אין יענעם טאג פארגעקומען א גרויסע אסיפה, וואו ס'האבען גערעדט דער דאקטאר יוסף ראבינאוויטש, דעם קעניג פאניאטאווסקיס לייב-דאקטאר, און דער רב ר' זיסקינד, מחבר פון „יסוד ושירי העבודה“. ביידע האבען זיי געטרייסט די יודען און בעזונ-דערס דעם אומגליקליכען ווייב'ס און פאמיליע און אלע האבען זיי מתפלל געווען און געזאגט תהלים פארן מארטירער.

ווען די יעזואיטען האבען געזעהן, אז זיי קענען מיט יודען גארנישט מאכען, האבען זיי איהם פערמשפט, צו פערטיליגען איהם און איטלאכס טייל פון זיין קערפער אויפהענגען אין א בעזונ-דער שטאט-קווארטאל.

דער דאזיגער פסק-דין איז אויסגעפיהרט געווארען דעם צווייטען טאג שבועות. מיט „שמע ישראל“ איז ארויס זיין נשמה. פאר די גראדנער יודען איז דער טאג פערבליבען א טרויעריגער ביז היינט.

היטלער און מוסאליני

וועלען זיך בעגעגענען היינטיגען דאנערשטאג אין וועגעדיג

לאנדאן, 9 (ספ' טעל.)

די „רייטער אגענטור“ מעלדעט אויס רוים, אז דער קאנצלער היטלער וועט זיך טרעפען מיט מוסאליני שוין היינטיגען דאנערשטאג, אדער פריי-טאג אין וועגעדיג. ס'קען אבער נאך זיין, אז דאס ארט פון דער בעגעגעניש וועט געענדערט ווערען.

צוזאמענשטויס צווישען קאמוניסטען און פאשיסטען

לאנדאן 9 (ספ. טעל.)

נעכטען אין אוועגד איז אויף דער פאר-שטאט האקניי געקומען צו א געשלעג צווישען מאסלעיס פאשיסטען און קאמוניסטען, עטליכע צענדליג פערזאן זענען ארעסטירט געווארען:

נײער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נײער פאלקסבלאט

זונטאג כז 10 סיון תרצד

יוני

זון-אויפגאנג 3.16
זון-אונטערגאנג 7.54

13 פראטעסטען אין 9 וואהל-קרייזען

זענען אריינגעטראגען געווארען אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע

די גאנצע לאדזער וואהלען זענען קוועסטיאנירט געווארען דורך די וועהלער

נעכטען 9 אזייגער אין אוונט האט זיך געענדיגט דער טערמין פון אריינטראגען פראטעסטען אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע געגען די פארגעקומענע וואהלען צום לאדזשער שטאט-ראט. איינגאנצען זענען אפגעגעבען געווארען 13 פראטעסטען געגען די וואהלען אין ניין וואהל-קרייזען. אויסער אין פירטען וואהל-קרייז זענען אריינגעטראגען געווארען פראטעסטען אין אלע קרייזען דורך די וואהל-קאמיטעטען און סתם גרופעס וועהלער.

אין ערשטען קרייז

איז אריינגעטראגען געווארען א פראטעסט פון 300 וועהלער יודען און נישט-יודען, וועלכע מאטיווירען דעם פראטעסט דערמיט, וואס געגען יודישע וועהלער איז אנגעווענדעט געווארען טערארר און פיל פון זיי האבען צוליב דעם נישט געקענט אנטיילנעמען אין די וואהלען.

אין צווייטען וואהל-קרייז

אין דעם קרייז האבען אריינגעטראגען א פראטעסט די ענדעקעס. זיי ערקלערען, אז לויט די ידיעות, וועלכע זיי האבען בעקומען פון זייערע פערטרויאונגס-מענער אין דעם דאזיגען קרייז האט מען זיי אנערקענט מיט איין מאנדאט ווייניגער ווי זיי איז בעקומען.

אין דריטען קרייז

דער „איינסעל"-בלאק האט אריינגעטראגען אן'אנקלאגע געגען דער וואהל קאמיסיע, וועלכע האט לויט דער מיינונג פון בלאק, געמאכט א רייהע אריטמעטישע פעהלערן, האט אנולירט 600 שטימען פון איינסעל און אונבערעכטיגט אנערקענט 700 שטימען פאר די ענדעקעס.

אין פינפטען קרייז

זענען אריינגעטראגען געווארען 2 פראטעסטען; פון איינסעל-בלאק, וועלכער ערקלערט, אז די קאמיסיע האט נישט בערעכטיגט אנולירט 2000 שטימען פון „איינסעל".

דער צווייטער פראטעסט אין דעם קרייז איז אריינגעטראגען געווארען דורך א גרופע וועהלער פון יודישען פעראייניגטען בלאק, וועלכע ערקלערען, אז די יודישע וועהלער זענען טעראריזירט געווארען און זענען נישט דערלאזט געווארען צו די וואהל-קאמיסיעס. צוליב דעם האבען נישט געשטימט 60 פראצענט יודישע וועהלער.

אין זעקסטען קרייז

האט א פראטעסט אריינגעטראגען דער דייטשער וואהל-פראנט, וועלכער מאטיווירט, אז דער מאנדאט וועלכער איז אין דעם קרייז אנערקענט געווארען פאר'ן „איינסעל", געהער צו זיי.

אין זיבעטען קרייז

איז אריינגעטראגען געווארען א פראטעסט מצד דעם ציוניסטישען וואהל-בלאק, וועלכער ערקלערט, אז געגען די יודישע וועהלער איז אנגעווענדעט געווארען פיזישער טערארר.

אין אכטען קרייז.

דער ערשטער פראטעסט איז אריינגעטראגען דורך א גרופע יודישע און נישט-יודישע וועהלער, וועלכע בעקלאגען זיך אויף ענדעקישע „באיובקעס", וועלכע האבען פערשטעלט דעם וועג צו די וואהל-לאקאלען און נישט צוגעלאזען די וועהלער צו די קאמיסיעס.

דער צווייטער פראטעסט אין דעם קרייז איז פון דער סאנאציע, וועלכער בעקלאגט זיך, אז די קאמיסיע האט געפסלט זייערע 500 שטימען.

אין ניינטען קרייז

דער ערשטער פראטעסט איז געווען פון די ציוניסטען, דער מאטיוו איז דער אנגעווענדעטער טערארר לגבי די יודישע וועהלער.

אויך דער פעראייניגטער יודישער בלאק האט אין דעם קרייז אנגעגעבען א פראטעסט מיט די זעלבע מאטיוון.

אין צעהנטען קרייז

דער ערשטער פראטעסט איז פון דער סאנאציע, וועלכע פראטעסטירט געגען דעם וואס אין דעם קרייז האט די קאמיסיע אונבערעכטיגט געפסל'ט 1000 צעטלען פון איינסעל, נאר דערפאר, ווייל אויפן צעטל האבען זיך נישט געפונען קיין נומערן, אדער נאמען פון בלאק.

אין דעם קרייז איז אויך אנגעקומען א פראטעסט פון א גרופע יודישע וועהלער, וועלכע האלטען, אז דער מאנדאט וואס איז דא בעשטימט געווארען פאר אדוו. דאבראניצקי געהער צו ראטמ. פיאטר כארי.

9 א זייגער האט זיך געענדיגט דאס אמטירען פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע. די פראטעסטען מוזען אין פערלויף פון 3 טעג, צוזאמען מיט אויפקלעהרונגען פון דער וואהל-קאמיסיע און דעם גאנצען וואהל-מאטעריאל, איבערגעשיקט ווערען אין דער וואיעוואודזטווע. די וואיעוואודזטווע האט נישט קיין טערמין פון ערלעדיגען דעם ענין פון די פראטעסטען. דער נייער שטאט-ראט וועט זיך געוויס נישט צונויפקומען.

נאך דער רבנים-דעלעגאציע ביים קארדינאל קאקאווסקי

געשפרעך מיט'ן מיטגליד פון דער דעלעגאציע הרב פיינער

ווי בעקאנט איז צווישען דער רבנים-דעלעגאציע, וועלכע האט בעזוכט דעם קארדינאל קאקאווסקי, אויך געווען דער מיטגליד פון לאדזער ראבינאט הרב פיינער.

באלד נאכ'ן אדורכפיהרען די אונגעפלוגענע אינטערווענץ איז הרב פיינער געקומען צוריק קיין לאדז. אונזער מיטארבייטער האט געהאט מיט איהם א געשפרעך וועגען דעם גאנצען ענין.

– איך בין ארויסגערופען געווארען קיין ווארשא, זאגט הרב פיינער, טעלעפאניש און בין דארט אנגעקומען אין לעצטען מאמענט, איידער די דעלעגאציע איז אוועק צום קארדינאל. איך בין געווען זיכער, אזוי ווי דאס פיהרט זיך שטענדיג אין אזעלכע פאלען, אז ס'איז אויסגעפארשט געווארען צוערשט דער גרונד, ווי רייף ס'איז אזא אינטערווענץ, נאכמעהר דערפאר, ווייל מ'האט מיך אינפארמירט, אז די גאנצע אינטערווענץ פון דער „אגודת הרבנים" איז אינספירירט געווארען דורך עטליכע נישט-יודישע אנגעזעהענע סיים-דעפוטאטען.

– ווי אזוי איז געווען די אויפנאהמע ביים קארדינאל?

– דער קארדינאל האט געהאט אן'אנגעשריבענעם פערטיגען ענטפער. זעהט אויס, אז ווען מ'האט זיך פון דער פרעסע דערוואוסט וועגען דער געפלאנטער דעלעגאציע, האט מען נאך פריהער פון א געוויסען צד צוגעגרייט פאר'ן קארדינאל דעם ענטפער. ס'איז אפילו נישט געווען קיין מעגליכקייט צו ענטפערען אויף דעם קארדינאל'ס פערטיגער תשובה, ווייל ווען איך אליין האב אנגעהויבען צו געבען צו פערשטעהען די אונלאגישקייט דערפון, אז יודען גיבען געלד פאר קאמוניסטען ווייל ארימע האבען דאך נישט צו געבען און רייכע וועלען דאך נישט געבען קיין געלד אויף א טעטיגקייט, וואס איז געווענדעט דירעקט געגען זיי – האט דער קארדינאל אונז דערלאנגט די האנד צום געזעגענען זיך, אמת, אז ער האט אונז דאן בעגלייט עטליכע טריט און צוגעזאגט, אז ער וועט זיך בעמיהען צו בערוהיגען די געמיטער.

– און וועלען שוין דעם קארדינאל'ס ערקלערונגען בלייבען אהן ענטפער?

– ניין, בשום אופן נישט, איך ווייס, אז די אגודת-הרבנים גרייט שוין צו דעם געהעריגען ענטפער.

– און איצט וועט אונז אפשר דער רב זאגען, צי איז די דעלעגאציע בכלל געווען נויטיג.

– געוויס נישט, ווען מיר זאלען פריהער וויסען... אבער ווען איך אליין זאל וויסען, אז ס'איז גארנישט צוגעגרייט, וואלט איך זיכער נישט אנטיילגענומען אין דער דעלעגאציע. ווען איך וואלט כאטש געוואוסט וועגען דעם, אז דאס איז נישט דער ערשטער פאל ביים קארדינאל קאקאווסקי.

– צי איז שוין אמאל געווען אזא פאל?

לײדער יא, און איך האב זיך וועגען דעם דערוואוסט ערשט נאכן פאקט. אין אזא ענליכען פאל האט אמאל ביים קארדינאל קאקאווסקי אינטערווענירט דער ריישער רב דעם. הרב לעווין. דעמאלט האט דעם. לעווין בעקומען מעהר-ווייניגער פאלגענדען ענטפער:

– איהר זענט דאך א דעפוטאט און איהר דארפט דאך וויסען, אז דעפוטאטען קענען זיך אויסטראכטען פערשידענע מעשיות.

פערשטעהט זיך, ענדיגט הרב פיינער דאס געשפרעך, ווער ס'האט וועגען דאזיגען פאקט געוואוסט, האט נישט געדארפט צולאזען צום רעאליזירען דעם פלאן פון דער דעלעגאציע.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און מעטאמעלע בעראטונג.

אלע ארט אנאלידען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער — „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

היום הרת עולם! היינט זאגט

פסח'קע בורשטיין

גוד ביי לאדז!

היינט, זונטאג 2 פארשטעלונגען

היינט, 4.30 נאכמיטאג צום לעצטען מאל – פאפולערע פרייזען

„די גאסען-זינגער"

היינט, 9.30 אוונט געזעגנונגס-פארשטעלונג פון פסח'קע בורשטיין צוזאמען מיט'ן כאראקטער-קאמיקער יעקב פישער

3 פיעסען אויף פאר 1 בילעט 3

1) א חתונה אין שטעטל

2) דער גאסען-זינגער

3) גרויסער דיווערטיסמענט

אויסגעפיהרט דורך פסח'קע בורשטיין, גאנץ נייע שלאגער-לידער אין יודיש, ענגליש, מיט אנטייל פון דעם בעליבטען יעקב פישער

אכטונג: יעדער, וואס קויפט א בילעט בעקומט אין קאסע א מתנה בורשטיין'ס בילד מיט 2 שלאגער-לידער: „גוד-ביי ניו-יארק" און „יאסעלע מיט פויגעלען".

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

צו אלע!

צוליב דעם נאהענטען ציהונגס-טערמין איז געווארען ברענענד די פראגע פון קויפען א לאס פון דער מלוכה-לאטעריע. יעדער איינער, וועלכער זארגט פאר זיין צוקונפט, איילט צו פערזעהען זיך מיט א לאס פון דער בעריהמטער קאלעקטור ס. יאטקא (פיעטריקאווער 22). ווי ס'איז בעוואוסט, זענען שוין בעשטימט פאר די גליקליכע ביי דער ציהונג פון דער 1-טער קלאס אזעלכע איספאנירענדע סומעס ווי: 100.000 זל., 50.000 זל., 20.000 זל. א. ז. וו. דעריבער דערווארטען אזעלכע אנגענעהמע איבערראשונגען די שפילער פון דער קאלעקטור ס. יאטקא, וואס איז איבעראל בעקאנט מיט גרויסע געווינסען.

ווער אויפ'ן זומערוואוינונג

פ'זוכט ערגעהרונג, זאל זיך נישט אליין בעגניגענען מיט דעם וועקסלען די לופט און מיט דעם זונען-שיין, נאר דארף אויך זארגען, אז די פערדייאונגס-ארגאנען דורך ענטשפרעכענדע קאסט זאל געקרעפטיגט ווערען.

א לייכט צוצובריטענדע, גוט-בעקימליכע און געהאלטרייכע קאסט גיבען קנארר'ס האבער-פלאקען. רעצעפטען אויף יעדען פאקעט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1913

מארגען, מאנטאג, דעם 11 יוני ה. י. 8 אינדערפריה דארפען זיך שטעלען צו דער מיליטער איבערזיכט פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, (פיעטריקאווער 89) די פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפן שטח פון 8 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

Z Ż Ź

און פון 9 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F G

פאר דער פאבאר - קאמיסיע נומער 2 (פיעטריקאווער 89) קווער-אפיצינע צווייטער שטאק די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 14 קאמיסאריאט מיט די אנפאנג-אותיות:

D E F G I J M

די פאבאראוצעס דארפען האבען ביי זיך א פערזענליכען דאקומענט, אדער אן'אידענטיטעט-שיין מיט א פאטאגראפיע, א רעגיסטראציע-שיין, אן'אדראטשעניע-קארטע, א שול-שיין און א פאך-בעשטעטיגונג.

אין געגען-גאס-מאסקען

היינטיגער מארש פון לאפפ-אפטיילונג

היינט, זונטאג, דעם 10. יוני, 5 א זייגער וועט דער שטאטישער קרייז פון „לאפפ" ארגאניזירען אין די ראהמען פון „ספארט-יום-טוב" א „מארש פון לאפפ-אפטיילונגען אין געגענגאז-מאסקען", וואס זאל זיין צוטריטליך פאר די אפטיילונגען וואס זענען ארגאניזירט געווארען דורכ'ן לאפפ פאר צושטעקע פון שוץ געגען פליהער און גאז-קריג.

דער סטארט פונ'ם מארש קומט פאר 5 נאכמ. אויפ'ם הויף פון דער 3-טער פיעלעשער-אפטיילונג אויף שענקעוויטשא 54.

דער וועג פון מארש בעטרעפט 3 קילאמעטער און וועט גיין מיט די גאסען: שענקעוויטשא, באיוראט, זאמענהאפא, זשעראמסקיעגא, קאפערניקא, קאראלעווסקא, אל. אוניע אויפ'ן פלאץ פון לאדזער ספארט-קלוב, וואו עס איז די מעטע.

צום מארש האבען זיך געמאלדען 20 אפטיילונגען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95). י. קלופשטא (קאנטנע 54), ל. משינסקי (ראקיטשינער 53).

סכנה פון א שטרייק אין דער זיידען־בראַנזשע

(2) עהערנעכטען אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פונ׳ם אויספיהר־קאָמיטעט ביים טעקסטיל פאַראיין, אויף וועלכער עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע פון קינדיגען דעם אָפּמאַך אין דער זייד־אינדוסטריע.

אויף דער דאָזיגער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום קרייז־אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט וועגען צוזאַמענרופען אַנ׳אַלגעמיינע קאָנפערענץ ביז׳ן 16 יוני, בכדי צו שליסען אַ קאָלעקטיוון אָפּמאַך אויף די ביז־איצטערדיגע בעדינגונגען.

דער קאָמיטעט האָט בעשלאָסען נישט מסכים צו זיין אויף קיין שום ענדערונגען אין דער ריכטונג. אויב עס וועט אַלזאָ, אין דער אַרבייטס־אינספּעקציע נישט דערגרייכט ווערען קיין הסכם, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָקלאַמירען אַ שטרייק.

פאַר׳ן בעליידיגען דאָס געריכט

האַט א יודישער פאַבריקאַנט צו זינגען אויז צו זאַגען

(2) בשעתו האָבען די אַרבייטער פון ישראל טענצערס שטינערײַ אין אַלעקסאַנדער אָנגעקלאָגט זייער ברויט־געבער וועגען נישט בעצאָהלען פאַר אורלויבען און איבערשעה׳ן.

דאָס אַרבייטס־געריכט האָט דאַן צוגעמשפּט, אַז טענצער דאַרף זיי די געפאָדערטע סומען בעצאָהלען.

טענצער זאָל זיך האָבען דאַן שטאַרק אויפגערעגט און דערקלערט פאַר די אַרבייטער, אַז ער איז נישט מסכים מיטן אורטייל.

די אַרבייטער האָבען דעריבער געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז טענצער האָט זיך בעליידיגענד אויסגעדריקט וועגען די פוילישע געריכטען.

דער ענין האָט אָנגעשפּאַרט אין געריכט, און הגם טענצער האָט געלייקענט, אַז די אַרבייטער האָבען איהם פאַרקלאָגט מחמת נקמה — האָט ער בעקומען אַ פּסק צו בעצאָהלען 500 זלאָטעס שטראָף, אָדער אָפּצוזיצען אין טורמע 3 חדשים.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" גאַרוטאַוויטשאַ 20 טעל. 213-84

היינט פאָפּולערע פאָרשטעלונגען צו ביליגע פּרייזען!

היינט, זונטאַג, 12 פאַרמיטאַג גרויסע פריהמאָרגען־פאָרשטעלונג פון 30 גר. ביז 1 זל. דער גאַנצער פּאַרטער, צום לעצטען מאָל דאָס בעליבטע לעבענסבילד

געלד, ליבע און שאַנדע

אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי.

היינט, 9.15 אָוונט דער אַמעריקאַנער שלאָגער מיט פיל נומערן געזאַנג און טענץ

די פערשעמטע כלה

אין 3 אַקטען, 4 בילדער פון א. שאָר. פּרייזען: פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

ס׳בעטייליגט זיך אונזער ערשטקלאַסיגער אַנסאַמבל: רבקה נערה, ליובאַ ראָזענבערג, גאַוואַ־וויס, חנה פאָדערמאַן, סאָניע בערמאַן, יוליוס ראַקאָוו, נתן רײַכענבערג, דור האָמבורגער, יעקב וויינבערג, ה. באַלבירסקי, קלמן גאָטמאַן, וו. נייהויז א. א. בילעטען צו בעקומען אין טעאַטער־קאַסע.

בעקאַנטער לאָדזער סוחר

בעקומט אַ האַלב יאָהר צו זיצען פאַרן פאַרקויפען סחורה, וואָס איז פאַרנומען געוואָרען דורכן פינאַנץ־אַמט

(2) דער מאַנופאַקטור־סוחר סאַלאָמאָן הערשקאָוויטש (פון פּיעטריקאָווער 70) האָט נישט געהאַט צו דער צייט צו בעצאָהלען 14,000 זלאָטעס שטייערן.

האָט דער 10 פינאַנץ־אַמט פאַרנומען זיינעם אַ גרעסערען סכום סחורות, וואָס האָט געזאָלט ליצייטירט ווערען.

אַ טאָג פאַר דער ליציטאַציע האָט אָבער הערשקאָוויטש פאַרקויפט 1,500 מעטער פון די פאַרנומענע סחורות, און די פינאַנץ־מאַכט האָט עס געמאָלדען דער פּאָליציי.

נעכטען איז דעריבער פאָרגעקומען אַ פּראָצעס אין היגען שטאָטישען געריכט.

הערשקאָוויטש האָט געטענה׳ט, אַז ער האָט עס געמוזט טון, בכדי אָפּצוראַטעווען זיין עקזיסטענץ.

דער סוף איז אָבער געווען, אַז ער איז פאַרמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים טורמע.

זיך געוואָרפען אונטער׳ן טראַמוואַי

איז צושניטען געוואָרען אויף שטיקער א אומבעקאַנטער מאַנספּערזאָן

(2) נעכטען 9 אינדערפריה האָט זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטערן לויפענדען טראַמוואַי זגערזש — לאָדז עפּיס אַנ׳אומבעקאַנטער יונגערמאַן פון אַנ׳ערך 35 יאָהר.

דער קאָנדוקטאָר האָט נישט בעוויזען דעם טראַמוואַי אָפּצושטעלען, און דער יונגערמאַן איז בוכשטעבליך צומאַרשט געוואָרען אויף אַ שטיק פאָרמלאָזע בלוטיגע מאַסע.

קיין שום דאָקומענטען האָט מען ביי איהם נישט געפונען.

אייניגע פרויען, וואָס האָבען צופעליג געזעהן דעם שרעקליכען אומגליקספאַל האָבען געחלשט און בעקומען אַ מוח־אויפטרייסלונג. פּאַגאָטאָוויע האָט זיי ערטיילט ערשטע הילף.

זשעלאַני איז געוואָרען גריך

ווען ער האָט בעקומען אַנ׳אורטייל — א יאָהר זיצען

ביי א געוויסען לייב נייהויז אין געשעפט (בושעזשינער 19) האָט בשעתו געאַרבייט אלס וואַיאַזשאָר איינער משה זשעלאַני.

האָט נייהויז אַמאָל געגעבען זשעלאַני׳ן 1,400 זלאָטעס, ער זאָל קויפען אַפּפאַל.

זשעלאַני האָט דאָס געלד צוגענומען, און — דעם אָפּפאַל נישט געקויפט.

נעכטען האָט זשעלאַני דערפאַר בעקומען א פּסק דין — אַ יאָהר טורמע.

ס׳איז זעהר „אומבעקוועם" פאַר א פאָהרער אַ רייזענדער, ווען ער דאַרף גאָר גיין זיצען...

גליקליכע לאָסען צו דער 1-טער קלאַס

עמפּפעהלט דער וועקסעל־ און לאָטעריע־קאָנטאָר א. פ.

SAMUEL WEINBERG Wł. S. Weinberg i Kassman 58 פּיעטריקאָווער 58

קיין פיליאַלען בעזיצען מיר נישט.

אין דער 4. קלאַס 29. לאָטעריע איז געפאַלען ביי אונז דאָס געווינס 50.000 זל. אויף № 49357

דער הויפּט־געווינס איז איין מיליאָן זלאָטים. די ציהונג קומט פאַר דעם 19־טען יוני ד. י.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס־גימנאַזיום (Kategorja A)

מעדכען־גימנאַזיום

און פּריוואַטע פאַווששעכנע שולע

Marji Hochsteinowej

טעל. 214-27 23 וואָלטשאַנסקאַ 23 טעל. 214-27

איינשרייבונגען אין די גימנאַזיאַל־קלאַסען, ווי אויך אין די פאַווששעכנע שולע געהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך (חוץ שבת און יו״ט) פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

W zreorganizowanym wydziale „Safes"

BANKU HANDLOWEGO w ŁODZI

SP. AKC. (KOSCIUSZKI Nr. 15)

została otwarta dla wygody Sz. Klienteli

Przechowalnia,

przyjmująca za niewielką opłatę na przechowanie różne przedmioty w opieczętowanych kufrach, walizach i t. p., co jest szczególnie dogodne dla osób, udających się **w podróż, na letniska i t. d.**

ר. איזראעל — דער אריער־פאראגראף

131

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

— דאָס גלויב איך דיר, טייערע היינריך, דו ביזט זעהר עמפינדליך, האָסט נישט געדאַרפט דיר מאַכען קיין איבעריגע זאָרגען, ס׳וואָלט גענוג געווען, אַז דו וואָלסט מיר אויפריכטיג און פון האַרצען דערצעהלט אַלץ און דער ענין וואָלט אויף אייביג פאַרבליבען צווישען אונז.

— האָסט דו פאַראיבעל, וואָס פריצי ווייסט וועגען דעם?

— ניין, אַבסאָלוט נישט. אָבער מיר וואָלטען געקענט איינשפּאָרען פריצין אַביסעל עגמת נפש.

— ענדע גוט, אַלץ גוט, האָט פריצי געזאָגט, איצט איז אַלץ אין אָרדנונג און זאָלען מיר זיין צופרידען דערפון.

אימיצער האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר. דאָס האָט אַלעמען פאַרוואונדערט, ווער קען צו זיי קומען? דורכ׳ן גאַנצען טאָג האָט קיינער ביי זיי נישט געעפֿנט די טיר.

— אַריין, האָט פריצי געזאָגט. אין שטוב איז אַריינגעקומען לעאָן רובינאָוו.

— ענטשולדיגט, האָט ער געזאָגט, פאַר מיין דרייסטקייט. איך בין אין מיין כאַראַקטער אַביסעל [illegible] און דעריבער האָב איך זיך ערלויבט צו אייך נישט־געבעטענערהייט צו קומען מיט אַ וויזיט.

— ביטע זעהר, האָט פריצי געענטפערט, זאָגט נישט, אַז נישט־געבעטענערהייט, ווייל איך האָב אייך באמת יאָ געבעטען, אַז איהר זאָלט קומען.

— בין איך טאַקע געקומען און נעהמט מיר נישט פאַראיבעל, אויב איך וועל באַלד ערקלערען דעם ציל פון מיין היינטיגען בעזוך.

— איהר דאַרפט נישט האָבען קיין ספּעציעלען ציל דערביי, איהר קענט קומען צו אונז, ווען איהר וועט באַר וועלען און נאָר כדי צו פאַרברענגען די צייט אין אַ פריינדליכען שמועס, אָבער ענטשולדיגט היינריך און העלען, איך האָב פאַרגעסען אייך פאָרצושטעלען אונזער שכן רובינאָוו. איך האָב זיך צופעליג מיט איהם בעקאַנט, און דאָס זענען מיינע פריינד, היינריך זאַקס און העלען האַמערשטיין.

— זעהר אַנגענעהם, ס׳איז גוט, ווען ס׳געפינען זיך מענשען, וועלכע זוכען אונזער פריינדשאַפט, איך האָב געמיינט, אַז מיט דייטשען...

— דאָס רעדט זיך באַר וועגען דייטשען, וואָס פאַרבלייבען דאָרטען און טרייבען פון דאָרט אַהער אַזעלכע דייטשען ווי איהר זענט, האָט רובינאָוו אין אַ ווייך געזאָגט, אַלזאָ, דער ערשטער ציל פון מיין בעזוך ביי אייך איז, אייך צו פרעגען, צי וואָלט איך נישט געקענט אייך מיט עפּעס העלפען. דייט וויסען, אַז איך בין אַ מענש אַן אויפריכטיגער, אַז אַלץ, וואָס איך לייג אייך פאָר קומט פון האַרצען און האָב דערביי נישט קיין אַנדערע כוונות, דעריבער וויל איך אייך בעטען, אַז אויב איהר דאַרפט עפּעס דאָ, זאָלט איהר מיר דאָס אָפען זאָגען און איך וועל זיך בעמיהען, אין די ראַהמען פון מיינע מעגליכקייטען, אייך אַלץ צו ערלעדיגען, איך ווייס דאָך, איהר זענט דאָ פרעמדע און יעדער פרעמדער מענש מוז האָבען אימיצען, ווער ס׳וואָלט איהם געקענט אַרויסהעלפען מיט עפּעס.

— אמת, האָט פריצי געזאָגט. ס׳איז זעהר שווער אין דער פרעמד, ווען מ׳קען נישט די שפּראַך, די מענשען און די בעציהונגען, אָבער מאָמענטאַל זעה איך נישט, אַז מיר זאָלען עפּעס ספּעציעלעס דאַרפען, מיר דאַנקען אייך זעהר פאַר דער פריינדשאַפטליכער בעציהונג און מיר וועלען מיט דאַנק אויסנוצען אייער גרייטקייט אונז צו טון אַ געפעליגקייט.

— ביטע זעהר, איך בין שטענדיג גרייט אייך צו דינען.

— איך בין דער איינציגער יוד צווישען מיינע פריינד, האָט היינריך זיך געווענדעט צו רובינאָוו, לויט אייער אויסזעהען, האָב איך דעם איינדרוק, אַז אויך איהר זענט אַ יוד.

— אמת, איך בין אַ יוד.

— אָבער איהר דאַרפט וויסען, אַז די דאָזיגע פריינד מיינע זענען די בעסטע מענשען אויף דער וועלט, נישט זיי זענען שולדיג אין דעם, וואָס עס טוט זיך אין זייער פאָטערלאַנד, נישט זיי זענען שולדיג דערין, וואָס דאָרטען זענען די מענשען פערווילדעוועט געוואָרען, וואָס זיי זענען געוואָרען בעסטיעס.

— יאָ, איך פערשטעה דאָס, איך און נישט מיר אַליין האָבען נישט קיין פּרעטענזיעס צום דייטשען פאָלק, נאָר צו די היטלערישע באַנדעס, וועלכע האָבען זיך אַזוי צובושעוועט אין דייטשלאַנד.

— און גלויבט מיר, האָט רובינאָוו ווייטער געזאָגט, אַז עס האַנדעלט זיך נישט ספּעציעל וועגען דייטשלאַנד. אַזעלכע זאַכען, ווילדע זאַכען זענען אַנשטעקענד און טראָגען זיך לייכט איבער פון לאַנד צו לאַנד. ס׳איז זעהר לייכט צו רייצען די נידריגסטע אינסטינקטען פון די מאַסען, וועלכע זענען אין דער איצטיגער ביטערער צייט פאַרביטערט און הונגעריג, מ׳וואַרפט פאַר די הונגעריגע און אויפגערעגטע דעם יודישען קרבן.

— דאָס קען נישט שטייען אויף אויפצוהאַלטען די מאַסען אַ לאַנגע צייט. אַזאַ צורייצונג קען מען אויפהאַלטען וואָכען, חדשים, אָבער נישט אייביג. די מאַסען וועלען זיך דאָך אויסניכטערען און וועלען איינזעהען, אַז מ׳האָט זיי בעשווינדעלט, גענאַרט און [illegible] וועלען די איינזעהען, וואו ס׳איז זייער וועג, זיי וועלען זיך אָפּטרייסלען פון די איצטיגע מושלים.

— אָבער ביז ס׳וועט קומען די נחמה, קען אויסגעהען די נשמה, האָט רובינאָוו געזאָגט, אַחוץ אַנ׳ענערגישען ווידערשטאַנד אָהן אַ ריקזיכטסלאָזען געגען־קאַמף קען די דאָזיגע לאַגע דויערן לאַנגע יאָהרען. אויב מ׳האַלט איצט אויף די מאַסען מיט יודישע קרבנות, וועט מען דערנאָך געפינען אַן אַנדער קרבן. וועלכער וועט צוגעוואָרפען ווערען אויך ווידער אויף אַ לענגערע צייט וועט מען איינצוימען די מאַסען. מיר יודען זענען געמשלאָסען צו פיהרען דעם פערביסענסטען און ריקזיכטסלאָזסטען קאַמף. געגען די גרעסטע שונאים, וועלכע אונזער געשיכטע קען. מיר האָבען נישט קיין געווער, מיר האָבען נישט קיין גשמיות׳דיגען כח זיך אַקעגענצושטעלען. דאַגעגען האָבען מיר דעם מאָראַלישען און ווירטשאַפטליכען כח, וועלכער וועט קענען זיך אַקעגענשטעלען דעם באַרבאַריזם און פינסטערניש, אונזער ערשטע לאָזונג איז — באָיקאָט! גענוג אַלץ, וואָס קומט פון היטלער־לאַנד, ריקזיכטסלאָזען, אונבאַרמהערציגען באָיקאָט.

— ענטשולדיגט, הער רובינאָוו, איך האַלט, אַז איך האָב נישט דאָס רעכט זיך אַריינצומישען אין די דאָזיגע ענינים, אלס נישט־יוד, אָבער איך האַלט, אַז דאָס דאָזיגע באָיקאָט־געוועהר האָט צוויי זייטען.

— וואָס מיינט איהר דערמיט צו זאָגען?

(פאָרטזעצונג קומט)

עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס"

עס ווערען געזוכט פאלגענדע פערזאנען: יונה לערנער מיט זיין טאכטער און אברהם סרוכ-טענבערג.

די דערמאנטע דארפען זיך מעלדען אין: זייערע אימיגראציע אנגעלעגענהייטען נאך קא-לומביע.

וועגען אפנעמען בריף פון זייערע קרובים אין סאוויעט-רוסלאנד דארפען זיך מעלדען: יוסף ספעקולאנט, טעקסטיל-ארבייטער און הלל כאווקין.

דאס ביורא פון דער יוד. צענטר. עמיג-ראציע-געזעלשאפט „יעאס" אפטיילונג אין לאדז, גדאנסקא 40 איז טעטיג יעדען טאג א חוץ שבת פון 2–10 פ. מ.

געשטארבען די פרוי פון דיר. אלפרעד שטרויך

איינגאנצען דריי טעג נאך דעם טראגישען טויט פון דיר. אלפרעד שטרויך, איז געשעהען די ווייטערדיגע קאטאסטראפע, ס'איז געשטארבען פרוי רענא שטרויך. פרוי שטרויך איז געווען קראנק שוין פון א לענגערער צייט. די ידיעה וועגען דער טרא-געדיע מיט איהר מאן האט אבער אויף איהר אזוי שרעקליך געווירקט, אז זי איז פאראליזירט געווארן און מ'האט זי געמוזט אפפיהרען אין פאזנאנסקיס שפיטאל, וואו זי איז פרייטאג געשטארבען. די לויה ומט פאר היינט.

א מגפה פון לעפעל-שלינגעריי

(2) די מעשה ווערט עפידעמיש:

מיר האבען שוין געמאלדען וועגען 2 פאלן, ווען טורמע-ארעסטאנטען אין לארו האבען, מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד, אראפגעשלונגען לעפעל.

נעכטען האט ווידער דער 28-יאהריגער יאן ריבאווסקי אין דער טורמע אויף קאפערניקא, גלייך נאכן עסען אראפגעשלונגען א לעפעל און מען האט איהם געמוזט אפערירען.

זיין לאגע איז נישט געפעהרליך.

זעלבסטמארד

(2) אויף ווילענסקא 20 האט זיך נעכטען גע'סמ'ט מיט דענאטוראט די 20-יעהריגע יאנינא סקאטש. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט פעסט געשטעלט געווארן.

אין א שווערען צושטאנד האט זי פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

יודישער קאמעראל-טעאטער, אלעע 1-טער מאי 2.

לעצטע 7 גאסטשפילען פון די בעקאנטע סצענע- און פילם-ארטיסטען

יאנאס טורקאוו — און — דיאנא בלומענפעלד

היינט, זונטאג, 12.30 פארמיטאג פון 54 גר. ביז 1.50 צום 11-טען מאל

„די סיבה"

היינט, 4.30 נאכמ. פון 54 גר. ביז 1.50

דער 41-טער

פון באריס לאווראניעוו. אינסצ.: י. וואקסמאן.

היינט, 9.30 אווענט צום 12-טען מאל

די סיבה

4 אקטען (6 בילדער פון לעאנארד פראנק, יודיש: יצחק טורקאוו. אינסצ. א. רעזשי יאנאס טורקאוו

ס'נעמען אנטייל דער גאנצער אנסאמבל לויט א. ב.: בלומענפעלד דיאנא, ביאלקאוויטש ישראל, גינסבערג יעקב, וויינגאלד שלמה, טורקאוו יאנאס, טופמאן ישעיה, טופמאן מרים, לערער ראמא, קוזניעצאוו לייב. ארט. י. ביאלאסאוויטש. אימפרעסאריא: ב. קאגנאט. אינספיציענט: ש. טופמאן
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

קירצליך: די נייעסטע שלאגער-פרעמיערע! די קאמעדיע „די רומעניערין"

איבערגעפאהרען א יודיש מיידעלע

(2) אויף ראג נארוטאוויטשא און פ. א. וו. האט אן אויטא איבערגעפאהרען די 10-יעהריגע סאניא פיגעשעווסקא (פון פ.א.וו. - גאס 10) און זי שטארק צושעדיגט.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

סקולפטור - אויסשטעלונג פון ה. ביימאוויטש

די אויסשטעלונג האט ארויסגערופען א גרויסע פארא ינטערעסירונג. ביימאוויטש שטעלט איצט אויס זיינע לעצטע ארבייטען פאר די לעצטע יאהרען. זעהר אינטערעסאנט זענען די סקולפטארען-פיגורען ווי אויך די מעטאל-בילדער. היינט איז דער איינ-גאנג פריי.

יודיש קאמעראל-טעאטער

גאסטשפילען פון יאנאס טורקאוו און דיאנא בלומענפעלד

היינט, מאנטאג, 12,30 פארמיטאג, צו ביליגע פרייזען די זעהר שטארק אויסגענומענע פיעסע „די סבה".

4,30 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען די בעליבטע פיעסע דער 41טער.

9,30 אווענד, „די סבה" מיט יאנאס טורקאוו, דיאנא בלומענפעלד, ראמא לערער, ביאלקאוויטש, טופמאן, וויינגאלד, גינסבערג קוזניעצאוו.

נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען דערפאלג פון „41-טען" און די „סבה" גרייטען די קינסטלער יאנאס טורקאוו און דיאנא בלומענפעלד צו א פרעמיערע דאסמאל א פריילינע קאמעדיע „די רומענערין".

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"

היינט. זונטאג 12 פארמיטאג, פריהמארגען-פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען. ס'ווערט געשפילט צום לעצטען מאל דאס בעליבטע לעבענס-בילד „געלד, ליבע און שאנדע". 9,15 אווענד דער אמע-ריקאנער שלאגער מיט געזאנג און טענץ „די פער-שעהמטע כלה". אין די פארשטעלונגען בעטייליגט זיך דער גאנצער פילהארמאניע-אנסאמבל.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 10-טען יוני 1934

8,05 גראמאפאן, 8,10 גימנאסטיק, 8,25 גראמאפאן, ידיעות, 8,40 גראמאפאן, 8,50 הויז-ווירטשאפט, 9 נאטעסדינסט, 10,15 רעליגיעזע מוזיק, 11,57 צייט-סיגנאל, ידיעות, 12,10 מוזיק, פריהמארגען, 1,05 רעפעראט, 1,15 פארטזעצונג פון מוזיק, פריהמארגען, 1,45 רעפעראט, 2 קאנ-צערט, 3 פעליעטאן, 3,15 גראמאפאן, 4 פערד-געיעגען אין ווארשא, 4,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 5,20 קאנצערט, 6 פערד-געיעגע, 6,15 טעאטער-איבערזיכט, 6,30 גראמאפאן, 6,45 פעליעטאן, 7 פערשידענעס, 7,10 ספארט-קאמוניקאט, 7,15 פעליעטאן, 7,30 מוזיק, 7,45 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואליעס", 8,30 ידיעות, 8,42 טראנסמיסיע פון טארן, בעת די פויזעס: פאסט-קעסטעל, ספארט-ידיעות פון די פוילישע ראדיא-סטאציעס, ידיעות און קאמוני-קאטען.

פסחקע בורשטיין געזעגענט זיך מיט'ן לאדזער טעאטער-עולם

זעהר חשובער ה' רעדאקטאר!

דורך דער פערמיטלונג פון אייער זעהר גע-שעצטער צייטונג, געפין איך פאר א חוב ביי מיין פערלאזען לאדז, צו געזעגענען זיך מיט דעם ליבען הארציגען לאדזער טעאטער-עולם.

שפילענדיג אין אמעריקא האב איך פסדר געזוכט די מעגליכקייט צו קענען זיך ווייזען פארן לאדזער טעאטער עולם. און ווען דיך דהאב בע-קומען דעם אנגאזשאמענט פון דירעקטאר צעלמיי-סטער האב איך נישט לאנג געטראכט און אנגע-נומען די איינלאדונג, הגם איך האב געהאט בעסע-רע בעדינגונגען פון אנדערע שטעט און לענדער.

וואס אנ'אמת האב איך זיך גארנישט ווייניג געשראקען פאר לאדז, (דער לאדזער טעאטער עולם האט א שם אין דער גאנצער טעאטער וועלט פאר די פיינשמעקערס,) און נישט איינמאל האב איך זיך אליין געשטעלט די פראגע: ווי אזוי וועט מיך לאדז אויפנעמען? מיך, וואס האט אזוי שטארק געבענקט און געהאפט צו שפילען אין לאדז.

אבער איך האב קיין טעות נישט געהאט, לאדז האט מיך אויפגענומען, וואס בעסער קען זיך קיין שום אקטיאר נישט ווינשען.

זאל מיר דא ערלויבט זיין אייך צו ערקלע-רען, אז נאכן פערענדיגען מיינע גאסטשפילען אין לאנדאן, וואוהין איך פאהר מיט דעם בעליבטען כאראקטער-קאמיקער יעקב פישער, וועל איך זי-כער אויסנוצען די געלעגענהייט (אויב עס וועלען נישט זיין קיין אנדערע שטערונגען) און קומען צוריק קיין לאדז.

צום סוף, דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר איהר ווארימער אונטערשטיצונג, וואס האט נישט ווייניג צוגעהאלפען צו מיין ערפאלג.

דאנקענדיג פארן פערעפענטליכען מיין בריף, צייכען איך מיט דרך-ארץ

פסח'קע בורשטיין.

מעלדונג

ברית הצהר אין לאדז 6-טען שערפיצן 2

קאמוניקאט

צו אלע חברים רעוויזיאניסטען און סימפא-טיקער.

מיר מאכען בעקאנט, אז מאנטאג, דעם 11 יוני פינקטליך 8,30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „מנורה" (6-טען שערפיצן 2) א בעריכטס-רעפעראט פון דער לעצטער פארטיי ראט סעסיע, מיט'ן אנטייל פון ח"ח אינזש. ד. עלפערן מיטגליד פון צ. ק. אין פוילען און ט. בערקאל, מיטגליד פון פארטיי ראט.

WYJEŻDŻAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p. lecz zanieś je do SAFE'u

MAOK
TĘPI ROBACTWO

פון יודישע טעאטער

יאנאס טורקאוו'ס אויפפיהרונג פון לעאנארד פראנקס „די סיבה".

א טיף פסיכאלאגישע דראמע, א סאציאל-פי-לאזאפישער דיספוט וועגען מאראל, פערברעכען און שטראף, וועגען סיבות און פאלגען.

א שארפע קריטיק פון די היינטיגע קאנווענ-ציעס, בעציהונגען — פון היינטיגען שכל-הישר, נישט קיין קאמף פון קאפיטאל מיט ארבייט, נאר נאך א שטארקערען קאמף מיט דער אלטער מאראל און איינגעווארצעלטע לעבענס-שטייגער, נישט קיין אפאא-טעאזירונג פון מארד צוליב נקמה, נאר אן'אויפ-קלערונג פון פסיכישע איבערלעבענישען פון אנ'-אומגליקליכען מענש, וועמענס ווילען עס ווערט אטראפירט און דאס ברענגט צו פערברעכען. און איז דעם אלעם וויקלען זיך פראבלעמען פון קינ-דער-ערציהונג, פון גערעכטיגקייטס-אפשאצונג, פון פעראנטווארטליכקייט און אנדערע און צו דעם אלעם האט דאס ווערק אזוי פיל שטארקע אקציע, או מ'-האט געדארפט פיל ארבייטען, טראכטען און ווערע-מאגען, או מ'זאל קענען מיט אזא מייסטער-האנד דאס ווערק אינסצענירען און רעזשיסירען אויף דעם אופן, או קיין, שוים פראבלעם, איהער געדאנק זאל נישט פערלוירען געהן, זאל ווי געהעריג בע-טאנט ווערען און די אקציע זאל נישט רייצען די בערוהען פון די צושויער, אזוי ווי דאס וואלט גע-קענט פארקומען ביי דער אקציע, וועלכע געפינט זיך אין דער פיעסע.

יאנאס טורקאוו, קודם כל אלס אינסצעניזאטאר און רעזשיסער פון דער פיעסע האט מיט זיין מייסטער-האנד די אויפגאבע גלענצענד ערפילט. די פארשטעלונג פערכאפט דעם צושויער. דער קאנ-טאקט פון בינע מיט'ן פובליקום שאפט זיך באלד מיט'ן ערשטען אויגענבליק, ווען די אקציע הויבט זיך אן.

ס'פיהלט זיך בשום אופן נישט קיין בלוט, הגם א מארד קומט פאר אין די אויגען פון פובליקום. און ווען א פירטעל שעה פאר א טויט-עקזעקוציע שוועבט דער טויט אין דער לופט, איז דאס פובליקום פערנומען מיט'ן ענטשיידען דאס שווערע פראבלעם, וועלכע דער מחבר לעאנארד פראנק און די רעזשי האט געשטעלט דעם פובליק — דאס פראבלעם פון גערעכטיגקייט, פון בעשטראפען א פערברעכער, וועלכער האט ערמארדעט א מאראלישען פערברעכער, וועלכער ווערט לויט'ן הייב טיגען „שכל הישר" געהאלטען פאר אנ'ערציהער פון דער געזעלשאפט, פון אונטער וועמענס האנד ס'זענען ארויסגעגאנגען די היינטיגע הויכע מלומ-כה-בעאמטע, וועלכע רעגירען מיט אונז.

ווען א פרוי פערדינט מיט איהר לייב פאר א מאן, וועלכען זי קען איגנארירען נישט, ווען דאס קומט פאר כמעט אין די אויגען פון פוב-ליקום, טראכט מען נאר וועגען עפעס אנדערש — וועגען די סיבות, וואס האבען געפיהרט צו דער דאזיגער שענדליכער לאגע. דאס איז די פיינקייט פון רעזשי. דער טאקט און מאס פון די שוי-שפילער.

יאנאס טורקאוו — מע'דער זיידלער, האט אויסגעהאלטען זיין ראל פון אנהויב ביז'ן סוף. עס ענטוויקעלט זיך בהדרגה די מהו"א פארן לעבען, ביז צו אונבאערעכענטע שריט, צו אטראפירען ווי-לען ביז צו משוגעת. נאר אזוי און נישט אנדערש דארף פערשטאנען ווערען די ראל פון מערדער זיידלער, און אויב דער לעצטער אקט, וועלכער ווערט איבנגאנצען אויסגעטראגען דורך טורקאוון דוי-ערט צו לאנג, האט אבער דער ארטיסט די מענ-ליכקייט אין איהם ארויסצעווייזען זיין קינסטלערישע בעגאבונג, וועלכע דערגרייכט מאמענטען ווייזן צו גאר א הויכע מדרגה.

פערבייטערט, רעזיגנירט, אבער סובטיל שפילט דיאנא בלומענפעלד דאס גאסטען-מיידעל. איהר איז אלץ אייבס, ווען ס'קען פאסירען, או זי אלס 15-יעהריג מיידעל איז פערפיהרט געווארען דורך א „מעגש פון דער געזעלשאפט". דערפאר ווערט זי פערטריבען פון איהר פאטער'ס הויז אין „גאס" אריין, און דער פערפיהרער בלייבט דער פריינד פון איהר עלטערענס הויז — איז איהר אלץ אייבס. און ווען דיאנא בלומענפעלד זאגט ארויס די ווער-טער „מיר איז אלץ אייבס" — גלויבט מען איהר און איהר לאגע קען מען נישט אנדערש...

א שאד, וואס די ארטיסטען בעקומען דאפעל-טע ראלען, דאס שטערט דעם איינדרוק, ווייל דער אנסאמבל האט עטליכע זעהר פעהיגע אקטיארען ווי: גינסבערג, וויינגאלד, קוזניעצאוו, ראמא לערער און אנד. די אויך הופמאן און פרוי טופמאן שפילען זייערע ראלען אהן פארוואורף. די פארשטעלונג איז א גאנצע און קיילעכדיגע און האט פערשטארקט אונזער גוטע מיינונג וועגען דער טרופע, וואס שפילט איצט אין קאמעראל-טעאטער.

י. דאנקין.

צום היינטיגען לעצטען גאסטשפיל

פון פסח'קע בורשטיין אין „ראזמאיטאשטשי"

מיר זעמיר אנגעשראקען פאר דעם מין אפע-רעטע. ווי נאר מען הערט, אז עס קומט א גאסטרא-לירענדער אפערעטען-אקטיאר, דערוועקט זיך ביי אונז א פארגעפיהל פון עפעס ביליגעס און גע-שמאקלאזעס. פאר וואס איז דאס אזוי? פערשטעהט זיך, אז דאס איז שולדיג דאס טעאטער גופא. א רייה פון יאהרען האט מען אין אונז פראקטיש אייב געפלאנצט דאס דאזיגע געפיהל. נו. איז שווער זיך דערפון צו בעפרייען.

דאס אנקומען פון פסחקע בורשטיין אויף גאסטראלען קיין לאדז, איז אויך בעגלייט געווא-רען פון זעלבען געפיהל, קיין וואונדער איז נישט — נישטא קיין צוטרוי.

פסחקע בורשטיין האט אבער צוקלאפט אונ-זער אונצוטרוי. דער שלעכטער פארגעפיהל מיט וועלכען מיר זעמיר געגאנגען צו איהם. האט גע-מוזט פערשווינדען, ווייל מיר האבען געזעהן ביי איהם אנ'ערנסטע בעציהונג פאר זיין אויפגאבע. נישטא ביי איהם קיין שפור פון וועלען שפילען אויף די בידריגע אינסטינקטען פון טעאטער-עולם. ער וויל זיין בעזוכער פערוויילען: מיט א פרווי-קעלטע סיפור המעשה, מיט שעהן זינגען און מיט נאך שעהנער טאנצען און יעל כולם, מיט א שפי-לעוודיגען הומאר. דאס וויל ער און עס גיט זיך איהם פולשטענדיג איין. אין זיין שפילען און אין זיין אויסשטעלען דאס שטיק ליגט ריינקייט און ציכטיגקייט. פאר א יודישע אפערעטע איז דאס א וויכטיגער מאמענט פון ענטוויקלונג.

מיר האבען זעהר גערן געזעהן זיין „גאסען זינגער" צוליב די זעלבע טעמים. די אפערעטע פערמאגט א סך פערוויילענדיגעס און איז אויפגעשטעלט מיט גרויס הארפעלטיגקייט, הגם דער סיפור המעשה איז נישט אזוי שטארק שפאנענד, איז אבער פערהאן גענוג האנדלונג, וואס גיט מעג ליכקייטען גוט צו שפילען.

אין א קליין שטעטעל קומט צו פאהרען א רייכער אמעריקאנער מיט זיין משפחה, אזוי ווי דער אמעריקאנער איז א געבוירענער פון דעם בען שטעטעל און האט דארט אויך וואוינען זיינע א שוועסטער, האט מען אין שטעטעל מיט איהם א גרויסע שמחה, בפרט נאך ווען ער קלויבט זיך חתונה צו מאכען זיין שוועסטערס טאכטער. איז אבער די מעשה, וואס עס געהט נישט אין לעבען אזוי ווי מען וויל. דער מיסטער קאטלער אמערי-קאנער האט מיט זיך מיטגעבראכט א זוהן מיט א טאכטער. פעריל בט זיך דער זוהן אין זיין שוועס-טערס טאכטער חנה'לע און זיין טאכטער סטעלא פערליבט זיך אין חנה'לעס חתן פרץ. דער פרץ איז אבער א קליינשטעטלדיגער פאנאטישער בחור, האט די רייכע אמעריקאנער חרטה אויפ'ן שידוך און פאהרט צוריק קיין אמעריקע. פרץ האט אבער א שעהנע שטימע, ווערט ער א גרויסער זינגער און מען פערבעט איהם קיין אמעריקע צו זינגען אין ראדיא. אזוי ארום טרעפט ער זיך ווידער צונויף מיט זיין בעשערטער סטעלא און ער האט טאקע מיט איהר חתונה — אבער ער'שט ווען זי קומט צו איהם נאכאמאל אין שטעטעל אריין.

אין צווייטען אקט האט בורשטיין מעגליכ-קייטען זיך צו ווייזען אין זיין גאנצער אקטיארי-שער קראפט און ער בעווייזט זיך טאקע. זינגט, טאנצט, קעהרט א וועלט און דאס אלץ מיט פיינ-געפיהל, מאס און טאקט.

זיין פארטנער'ין א. רייזער, ווירקט מיט איהר צארטקייט, זי זינגט מיט ווייכע קראפט, אבער מיט א סך געפיהל. זי איבערצייגט מיט איהר שפילען און קלידט זיך מיט גרויס געשמאק.

יעקב פישער שפילט דעם שדכן „ר' ליפע", דוכט זיך קאנקורענצלאז. די סצענע פון בריף-לעזען שפילט ער אזוי, ווי נאר א זעהר גוטער אקטיאר קען שפילען און דאס איז ער טאקע.

לאלא יאקובאוויטש שפילט די „חיה שרה'ץ" אהן פארוואורף, זי איז אויסדרוקספול און פער-מאגט ארטיסטישען טעמפעראמענט.

פרוי באטאן איז אויסגעצייכענט אין איהר אויפגעקומענע בגירות'טע „עליזאבעט".

שמחה באטאן האט דוכט זיך, דאסמאל נישט געפונען דעם פאסיגען טאן פאר זיין „טשארלס קאטלער" אויך לעמבערגער איז אביסעל צו שווער פאר דער ראל „פיל". גאנץ פיין שפילען דארא רובין (חנה'לע), ש. צווייליך (שמחה לובלינער) און שאדאווסקי (הערשעלע פיין).

דער דיריגענט לעאן זעלמאן האט אויך א סך ביגעטראגען צום ערפאלג פון דער פיעסע.

פסחקע בורשטיינס גאסטשפילען וועלען לאנג בלייבען אין זכרון פון טעאטער-עולם.

טעאטער מענש.

קירצליך קומט צו פארען נאך לאדז צירק „CZAR"
דער 4-מאשטאווע

העלפאנטן, לייבען, ברויע און יאפאנישע בערען, קעמלען, זעברעס א.אז.וו.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר עפאפיי פון ליבע, פרייד און טרויער אין מייסטערווערק א. נ.

„דער מענש, וועלכער האט גענב'עט א הארץ"
JAMES DUNN, BOOTS MALORY

ריהרענד ליד פון צוויי הערצער! פילם, וועלכער ריהרט און ענטציקט אלעמען! — אין די הויפט-ראלען:
די יונגסטע עקראן-קינסטלער.
אויסערן פראגראם: קלאנג-צייטונג ווי אויך די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט און FOX נייעס.
אנהייב 4 א זייגער נאכמיטאג.

pot
i niemiłą jego woń
USUWA PŁYN
SUDOR
„AP. KOWALSKI"
WARSZAWA

PAPIERY %
pozostawione w Rosji rewindykuje szybko, względnie NABYWAM na własny rachunek. Oferty sub „Papiery" do biura ogł. S. Fuchsa, Piotrkowska 50

Falaleum
אידעאלע כאדניקעס אין וואלינגען און אויך זומער-וואלינגען צום פרייז 50 גראשן א מעטער ברייט 100 cm.
צו בעקומען אומעטום.

Dr. MICHAŁ ASZ
צוריקגעקעהרט
32 Andrzeja 32
tel. 159-18.
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
נעהמט אן פון $6^{1}/_{2}$-$11^{1}/_{2}$.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 זלאטעס

ראקאלעס
3 שטונען און קוך און 1 שטוב
אין א קוך און צוועלבער צו 170 זל.
א קוארטאל. ביים ווירט פילטודסקי
.37

א געוועלב מיט א שטוב און קיך אויף זאוואדזקא 29 צו פארדינגען צו ערפאהרען ביים וועכטער.

פערשידענעס
צו פערקויפען א טווישעל-מאשין 8-ער און 80-ער אין בעסטען צושטאנד פיעטרקאווער 114, וואלינגא 38, טעלעפאן 2993
ליך ביז 12 מיטאג.

MOTORY
elektr.
OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych. — Przełączniki gwiazda - trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu.
Warsztaty reperacyjne, przewijanie maszyn. Instalacje elektr.
Inż. J. REICHER i S-ka, Łódź
Południowa 28. Tel. 21-000

כ'זוך א שותף מיט קאפיטאל פינף טויזנט זלאטעס צו פארגרעסערן א לאנגיעהריג אינגעפיהרטע גוט פערדינענד געשעפט, אין א גוטען פונקט. אפערטען פאר „פרנסה בגוילפרט".

אכטונג, הוזיערן! אויסערגעוויהנליכער פערקויף פון טאג-טעגלעכען ברויך! זעלטענע געלעגענהייט. כערען ריוה! צו ווענדען זיך פאלידיעוויטשא 29, וו. 11, אין הינטער-אינקס, פארטער.

Z prawami szkół państwowych
Gimnazjum Żeńskie JÓZEFA ABA
oraz **Szkoła Powszechna**
w ŁODZI, Legjonów 10, tel. 122-12.
איינשרייבונגען אין די גימנאזיאל-קלאסען ווי אויך אין די פאלקסשולע קלאסען נעהמט אן דער סעקרעטאריאט אין די אונטערריכטס-שעהן.
אין די I קלאס פאלקסשולע ווערען אנגענומען מיידלעך און יונגלעך פון 6 יאהר און העכער
578

װיכטיג פאר דאמען!
נאר 2 זל. ווערען פאר די אייבערג. מיט די לעטסטע
היטען!
אויך גאנץ נייע און אויך נייע היטען צו 3.50
Modystka
„TOLA"
23 Zawadzka 23
,II wejście parter

Zdrojowisko Solankowe i Leśna Stacja Klimatyczna
DRUSKIENIKI
בעוואוסטע סאדערנע איינריכטונגען צו קאלטעבעדער...
דער זומער-סעזאן איז פון 15. מאי ביז'ן 30. סעפטעמבער.
די פרייזען פון אויפענטהאלט און קוראציע זענען זעהר ביליג.
פראספעקטען שיקט טוים און אינפארמאציעס ערטיילט:
w Druskienikach: Komisja Zdrojowa, w Warszawie: Związek Uzdrowisk Polskich, Baduena 2, tel. 530-38.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילען בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

אין דער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ספעציעל פאר אלטע ברוך-קראנקע (רופטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאר אלטערע קאליקעס און פעהלערן פון גוף. אלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאלג, אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער געהיילט.

Rapoport

ברוך-ליידענדע!
פערלאזט ניט די קראנקהייט, — ווייל דער ווינקעל-ברוך אז מען פערנאכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויף אין דעם כיס און דער קראנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען ויך די קישקעס קען מען ווערען בראנדיג און שטארבען. — ספעציעלע ארטאפעדישע גוטע הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען שנעל און זיכער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען, ספעצ. ארטאפ. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס ווי אויך ספעציעלע אוכרינירועלע צונגפאסטע ארטאפעד. ברוך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערהאנד פעהלער פון גוף!
אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער שווינדזוכט, ריכונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע גומענע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערצליכע פלאטע-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג
אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).
אכטונג

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.
אויף דעם וועג, נאכדעם ווי איך בין באמת גערעטעט און בעפרייט געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך דא מיט פיל הארציגן פערפליכטעט אויסצודריקען מיין הייסען הערצליכסטען דאנק דעם וואונדערבארען איינציגען ארטאפעד. ספעציאליסט פאר די שווערסטע ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) מיט זיין מיר פערלענטען אויסגעצייכנעטען ארטאפעד. הייל-באנדאזש האט ער אין מיין פאל ווירקליך א גרויס וואונדער בעוויזען, ווייל ער האט מיר געראטעוועט פון זעהר א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, אהן שום מעסער און אהן ווייטאג, נאר מיט זיין מעדיצינישע געשיקטקייט...
(11)
(—) Zelig Szczuciner, Łódź, ul. Al. I Maja 36.

ביר קאפטאל'ן
פאלען די גרעסטע געווינסען
ס'איז געפאלען דער ערשטער אין דער לאטעריע-געשיכטע
א מיליאן
צעהנדליגער טויזנדער פרייזן האבען ערוואָרבען
גליק און וואוילשטאנד
געדענק
אז די ציהונג פון דער 1-טער קלאס איז שוין דעם 19-טען יוני
אז א לאס דארף מען קויפען אין דער קאלעקטור פון
O. Kaftal i S-ka
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 54
Centrala Katowice.
די עצה וועט אייך געבען יעדער גוטווינשענדער.
P. K. O. 304.761 בריפליכע בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר תיכף

Ogłoszenie
w sprawie terminu uiszczenia składek ubezpieczeniowych.
Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi podaje do wiadomości P.P. Pracodawców, że wyjątkowo — ze względu na przypadającą na dzień 10. czerwca r. b. niedzielę — **należne Ubezpieczalni składki ubezpieczeniowe za czas do dnia 1. czerwca r. b. mogą być uiszczone w poniedziałek, dnia 11. czerwca r. b. Po tym terminie od nieuiszczonych zaległości** — **zgodnie z obowiązującemi przepisami** — **będą liczone P.P. Pracodawcom odsetki zwłoki**
Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi.

פויליש - פאלעסטינישע האנדעלס - קאמער
אפטיילונג אין לאדז, פיעטריקאווער 113
מאכט בעקאנט, אז די לעקציעס פון דער
אראבישער שפראך
וועלען זיך אנהויבען אין די נאהענטסטע טעג.
אינפארמאציעס ווי אויך די איינשרייבונגען קומען פאר ביז'ן 14-טען ד. ח. אין לאקאל פון דער האנדעלס-קאמער אין די ביורא-שעה'ן.

GIMNAZJUM MĘSKIE
z prawami Gimnazjów Państwowych
oraz **SZKOŁA POWSZECHNA**
Tow. Szerz. Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi
Pomorska 46/48, tel. 106-64.
עס ווערען אנגענומען ניי ע שילער.
אין דער גימנאזיע-שולע איז דער שכר לימוד 15 זל. א חודש.
ביים אנהויב פון שול-יאהר ערעפנען מיר א מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע פאר קינדער (יונגלעך און מיידלעך) פון 3 ביז 6 יאהר.
די פרעבעל-שולע וועט זיין איינגעאָרדנעט לויט די נייעסטע פעדאגאגישע אנווייזונגען.
אין דער פרעבעל-שולע איז דער שכר לימוד 12 זל. א חודש.
די קאנצעלאריע איז אָפען יעדען טאג (אויסער שבת) פון 2—9 ביטאג און פון 5—7 נאכמיטאג.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
ערשטע זייט — 18 גר. פריוואט און ערב.-יו"ט — 24 גר. אין דער זייט —
לעצטע זייט — 40 — 60 —
אין טעקסט — 18 —
צווייטע זייט — 12 —
ווישט דער טעקסט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. געלדענע...

נעקראלאָגען 30 גר. א מ/מ
אין דער זיים...

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש, אין פראווינץ — 5 זל. א חודש. אויסלאנד 7 זל. א חודש.

פאר'ן אינהאלט און פאר אנאנסען...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. ... „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אז מ'האלט זיך ביים ארויסציהען פון א דירה

מוז מען 3 חדשים פריהער קינדיגען דעם אפמאך

ס'בעמערקט זיך לעצטענס אַן ערשיינונג, אַז מאַסען לאָקאַטאָרען ציהען זיך איבער פון גרעסערע און בעקוועמערע דירות אין קלענערע, ערגערע אבער טעורער ביליגערע.

פערשטייט זיך, אַז קיינער טוט דאָס נישט צוליב פערגעניגען אָדער קאַפּריז, נאָר דער הער־שענדער קריזיס, די איינגעשרומפּטע פרנסה, די אוממעגליכקייט צו בעצאָהלען הויכע סומען דירה־געלד צווינגט הערצו. און אַז מ'פערלאָזט הייבט א דירה מעג מען האָבען אין זייבערצייט פאַר איהר בעצאָהלט שווערע דאָלאַרען אָפּטרעט־געלד, פער־לאָזט מען זי דאָך אָהן א גראָשען פערגיטיגונג, הגם די ווירטסלייט לייגען נאָך אַפילו הייבט נישט צו די באַבעס ירושה ביים פערדינגען אַזעלכע פערלאַזענע דירות.

פערהאַן אָבער פיל ווירטסלייט, וועלכע רעכענען זיך לגמרי נישט מיט די הערמאַהנטע אומשטענדען און קלאַגען גלייך איין די אַרויסגעצויגענע לאָקאַטאָרען אין די געריכטען, מאַנענדיג ביי זיי דירה־געלד פאַר'ן לויפענדיגען קוואַרטאַל.

די לאָקאַטאָרען טענה'ן: מיר האָבען זיך דאָך אַרויסגעצויגען נאָך פאַר'ן אָנלויף פון בעצאָהלטען קוואַרטאַל און אַפילו נישט קיין איין טאָג אַריינגעוואוינט אין נייעם קוואַרטאַל, הגם מיר האָבען געמעגט וואוינען ביז'ן 8־טען. ס'העלפען אָבער נישט קיין רעדערייען און קיין טענות, די איינגעקלאָגטע לאָקאַטאָרען מוזען ווייבען און צייילען דירה־געלד פאַר'ן נישט געוואוינטען קוואַרטאַל, ווייל אַזוי זאָגט דאָס געזעץ.

— ווער ס'האַלט ביי פערלאָזען א דירה, מוז א קוואַרטאַל פריהער קינדיגען דעם אָבמאַך, אָהן אונטערשייד ווען וואָס פאַר א לאָקאַל ס'האַנדעלט זיך (געשעפט, וואוינונג) און וואָס פאַר א אָבמאַך ס'פערפליכטעט (מינדליכער, שריפטליכער).

געוויס איז דער דערמאַהנטער כלל נישט בעקאַנט אַלע לאָקאַטאָרען און אויך נישט אַלע ווירטסלייט מאַכען פון איהם אַ געברויך, אַזוי ווי ס'מעהרען זיך אָבער דאָך לעצטענס די פאַלען, ווען ווירטסלייט פערפיהרען געגען זייערע געוועזענע לאָקאַטאָרען אַזעלכע פראָצעסען, דאַרפען טאַקע די לאָקאַטאָרען, וועלכע האַלטען זיך ביים אַרויסציהען פון זייערע דירות, זיין געוואָרנט אומבעדינג א קוואַרטאַל פריהער צו קינדיגען די ווירטסלייט די פערפליכטענדע אָבמאַכען.

וואָס ש'יך דער פאָרם פון דער קינדיגונג, דאַרף בעמערקט ווערען, אַז ס'מוז נישט דווקא צוגעשיקט ווערען דעם הויזווירט א רעקאָמאַנדירטער אַנזאָג, אַזאַ אָפּזאָג איז אויך גילטיג, ווען ס'ווערט געמאַכט אין דער אָנוועזענהייט פון עדות.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

צומיילען א הויז צווישען יורשים

דאָס דורכפיהרען א צוטיילונג פון א הויז, וואָס האָט אַן אייגעגאָרענטע היפּאָטעק, קאָן פאָרקומען ערשט נאָכדעם, ווי דאָס אייגענטומס־רעכט איז איבערגעשריבען געוואָרען אויף די יורשים.

פארשריפטען וועגען קאאפעראטיוועז

אַ קאָאָפּעראַטיוו, וואָס פיהרט נישט קיין פּראָ־טאָקאָל־בוך און מיטגלידער־רעגיסטער, הערט נאָך נישט דערפאַר אַליין אויף צו זיין אַ קאָאָפּעראַטיווע אינסטיטוציע. דאָס רעגיסטער־געריכט קאָן נאָר אין אַזאַ פאַל אַרויפלייגען א געלד־שטראָף אויף דער פערוואַלטונג.

אנולירען פראצעסען

אויב א מאַנער לייגט פאָר אין געריכט צו אַנולירען אַ פּראָצעס, בעדייט דאָס נאָך נישט, אַז ער העזיגנירט אויף איביג פון זיין פּרעטענזיע, ס' קאָן אויך הייסען, אַז ער שטעלט בלויז אָוועק די פּרעטענזיע אויף א געוויסער צייט. דאָס מוז גענוי בעצייכענט ווערען, ווייל דערפון איז אָפּהענגיג דער אומשטאַנד, צי דער מאַנער קאָן נאָך אַמאָל דעם אַנולירטען פּראָצעס בעגיי'ען אָדער נישט.

וואס הייסט דאס א סקארבאווער פערברעך?

א פערברעך פון אַזוי גערופענער סקאַרבאָווע שטראַף־באַטור הייסט אַזאַ מיסהאַנדלונג, וואָס איז געוואַנדיען נישט בלויז געגען פערמעגען אָדער הכנסה פון מלוכה־אוצר, נאָר אַפילו אויך געגען זייערע איבערטרעטען.

גענענזייטיגקייט פון ארבייטס־אפמאך

נישט בלויז אַן אַרבייטער פון אַן אונטערנעה־מער, נאָר אויך פערקעהרט: אַן אונטערנעהמער פון אַן אַרבייטער מעג מאָנען ענטשעדיגונג, ווייבאַלד דער אַרבייטס־אָבמאַך איז געבראָכען געוואָרען אָהן א פריהעריגע קינדיגונג.

השגחה איבער יתומים

אַ מוטער פון א מינדעריעהריגען יתום פער־לירט אויטאָמאַטיש איהר השגחה־רעכט (אַפּיעקאַ) איבער'ן יתום מיט'ן מאָמענט, ווען זי האָט צווייט מאָל חתונה, קוים וויל זי ווייטער בלייבען אַפּיע־קונקאַ, מוז זי פאַר דער צווייטער חתונה צונויפרופען א פאַמיליען־ראַט און בעקומען פון זיי אַ הסכמה.

פאטענטען פאר בעקערייען

ווייבאַלד די פענסטער פון דער בעקעריי געהן אַרויס אויפ'ן הויף און דער פערקויף פון געבעקס קומט פאָר אין פראָנט, מעגען די אייגענטימער נישט גרעניצען, דאַרף מען אויפן פערקויף קיין בעזונ־דערען פאַטענט נישט אויסקויפען.

הכנסה־שטייער

פון די הכנסות ווערען נישט אַראָפּגערעכענט די קאָסטען, וועלכע זענען פערבינדען מיט דער אָרגאַניזירונג פון דער אונטערנעהמונג, דאַגעגען ווערען יאָ אַראָפּגעצויגען די אויסגאַבען, וועלכע דער אונטערנעהמונג.

וואס בעדייט דער ארטיקעל 39?

(וויכטיגע אויפקלערונג פאר פאבאראווע)

אין די מיליטערישע דאָקומענטען, וואָס די פאַר־באָר־קאָמיסיעס געבען לעצטענס אַרויס די אונטער־זוכטע יונגעלייט, ווערט די קוואַליפיקאַציע פון דינסט פעהיגקייט אַלעמאָל געשטיצט אויפ'ן אַרטיקעל 39.

אַט אין פערדרופען זיך אויפ'ן דערמאַנטען אַר־טיקעל זעהן כמעט אַלע פּראַיבעטערעסירטע יונגע לייט אַן אָנדייט אויף א געוויסען קערפּערליכען דעפעקט, וואָס די פּאָבאָראָווע־קאָמיסיע האָט ביי זיי פעסטגעשטעלט און וואָס וועט זיי ממילא געבען שאַנסען צו פערבלייבען מחוץ'ן קאָנטינגענט.

אין דעריבער כדאי גלייך אויפמערקזאַם צו מאַכען די דערמאָנטע יונגעלייט, אַז זיי האָבען א טעות אין חשבון.

דער אַרט. 39, אויף וועלכען זיי לייגען אַזעלכע גרויסע האָפנונגען בעציהט זיך גאָר צום פּעראַיינ־הייטליכען געזעץ וועגען אַלגעמיינער מיליטער־פליכט. ער בעשטימט צו וועלכער קאַטעגאָריע דער בעטרעפענדער אונטערזוכער דאַרף צוגעטיילט ווע־רען, דער דאָזיגער אַרטיקעל האָט אָבער אַבסאָלוט קיין שום שייכות נישט מיט די בעשטימונגען וועגען קאָנקרעטע געזונד־דעפעקטען.

די דאָזיגע צושטאַנדען ווערען בעשטימט דורך די בעזונדערע פּאַראַגראַפען פון די מיליטערישע סאַניטאַרע פאָרשריפטען, די ווערען אַריינגעטראָגען בלויז אין דער עווידענץ פון קוואַליפיצירטען און בעקומען בכלל נישט קיין בעצייכנונג אין די אַרויס געגעבענע דאָקומענטען.

וואָס שייך, די יעניגע צוגעטיילטע צו דער קאַט. „A", ביי וועלכע די פּאָבאָר־קאָמיסיעס האָ־בען ווירקליך פעסטגעשטעלט געוויסע קערפּערליכע דעפעקטען און וועלכע האָבען אַלזאָ יאָ שאַנסען צו ווערען פערצייכנעט אין נאָכקאָנטינגענט, ווערען זייערע קוואַליפיקאַציעס אין די מיליטערישע דאָקו־מענטען **בעצייכענט מיטן טערמין: „Zdolny" און אין אַלע איבריגע פאַלן ווערט אָנגעגעבן „Zdrów".**

א—ד.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג, סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונט

Dr. med. Trepman

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעצ. פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענערשוואַכע אויך מיט אַלע נייעסטע מעטאָדען נעהמט אָן פון 8—12 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 8—1. בעזונדערע וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאָג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

צוויי מאראנען

א געשיכטע פון נאַצי־דייטשלאַנד

פון חיים בערג.

(2

— מאַרקיז — האָט זיך דער דייטש צעשריען — ווער איז שולדיג? וואָרום האָט איהר־דאָס פער־דאַמטע יודען אַריינגענומען אין אייער אויטאָמאָביל, ווען איהר האָט געזעהן, אַז די פּאָליציי לויפט איהם נאָך?

— וואָס דען האָט איהר געוואָלט? איך זאָל דעם אומגליקליכען לאָזען אין די הענד פון זיינע מערדער?

— אַ דיפּלאָמאַט, א געזאַנדטער פון א מלוכה, מישט זיך נישט אַריין אין א גאַסען־געשלעג.

— אַ גאַסען־געשלעג! איהר רופט עס אַ גאַ־סען־געשלעג? דאָס איז געווען א יאַגד פון ווילדע בעסטיעס אויף פרידליכע און שוצלאָזע מענשען. און ווייל איך בין א דיפּלאָמאַט טאָר איך שוין נישט האָבען אין זיך קיין פונק פון מענשליכקייט? טאָר איך זיך נישט שטעלען געגען דער ווילדער בעסטיע, וואָס האָט זיך אין אייך, דייטשען, כלומרשט קול מור מענשען, צעשפּילט?

אין דעם מאָמענט אָבער האָט זיך די טיר געעפענט און דער לאַקיי פון דער געזאַנדטשאַפט איז אַריינגעגאַנגען מיט קאַבינעט פון געזאַנדטען.

— דערלאַנג דעם באַראָן זיין הוט און שטע־קען — האָט ער בעפוילען דעם לאַקיי, האָט זיך אויפ־געהויבען רוהיג פון זיין זיץ, האָט געמאַכט א בע־גריסענדע האַנד־בעוועגונג צום באַראָן און פערלאָזען דעם קאַבינעט. אין דער טיר אָבער האָט ער זיך אָפּגעשטעלט, זיך אויסגעדרעהט צוריק צום צעטומ־מעלטען באַראָן און איהם געזאָגט:

— איך האָב פאַר אייך אַ צווייטען סורפּריז, באַראָן! איך האָב זיך אָנגענומען פאַר דעם אומ־גליקליכען יודען מסתמא דערפאַר, וואָס איך אַליין שטאַם פון אַנוסים, פון די זעלבע, וואָס די קריסטליכע שפּאַניער האָבען מיט געוואַלט געטויפט. מיין עלטער עלטער־זיידע האָט עס פערטראַכט און דורכגעפיהרט די בעפרייאונג פון שפּאַניע און נישט איזאַבעל און פערדינאַנד. ער האָט עס פאַר זיי אויפגעבויט די שפּאַנישע אימפעריע און זיי געמאַכט פון קליינע פירשטען צו די גרעסטע מאָנאַרכען פון דער וועלט. אויס דאַנקבאַרקייט האָבען זיי איהם געצוואונגען צו טויפען זיך. דער לומפּ פערדינאַנד האָט זיך אָהן דעם יודישען שטאַטסמאַן נישט געקאָנט בעגעהן, מעדקווירדיג איז מיר תמיד פאָרגעקומען דער פאַקט, וואָס איז דעמועלבען פערדינאַנד האָט געשוינען יו־דיש בלוט... די מוטער זיינע איז געווען א יודישע טאָכטער. ער האָט אָבער פון פאָטער זייטס גע־קראָגען א היבשע פּאָרציע פון גערמאַנישע בלוט, פון אייערע גאָטען אָדער גאָר וואַנדאַלען און דאָס האָט זיין יודישע בלוט פערדאַרבען ביז צום לעצטען גראַד...

— גענוג! — האָט אַ קלאַפּ געטון אין טיש דער באַראָן.

— יאָ, גענוג! — האָט נאָך העכער געשריען דער מאַרקיז — איך האָב מיין רעגירונג בעלטען דעפּעשירט, אַז איך מוז פערלאָזען בערלין. כ'פער־לאַנג מיינע דיפּלאָמאַטישען פּאַספּאָרט.

נאָך דער באָר

און אַזוי איז דער נאַצי־דיפּלאָמאַט אַרויס פון דיפּלאָמאַטישען טורניר מיט'ן שפּאַנישען מאַרקיז ווי אַן אָפּגעפּליקטער האָהן, אָהן פעדערען און א בלוטענדיגער... ער האָט נישט נאָר נישט אויסגע־פיהרט די דעליקאַטע מיסיע, וואָס דער מיניסטער האָט איהם געגעבען, צו ענטשולדיגען די רעגירונג פאַר דעם „מיאוסן אינצידענט מיט דער פּאָליציי" און געבען דעם מאַרקיז די מעגליכסטע סאַטיספּאַק־ציע, נאָר האָט נאָך געבראַכט צו א פּולשטענדיגען דיפּלאָמאַטישען ברוך מיט א בעפריינדעטער רעפּוב־ליק. ווייל דייטשלאַנד האָט געהאַט גרויסע עקאָנאָ־מישע אינטערעסען און האָט געהאַפט מיט דער צייט צו ענטוויקלען נאָך גרעסערע... דער ברוך, אָבער איז אין ערשטען מאָמענט איהם נישט אויס געקומען אַזוי שרעקליך אין זיינע פאָלגען פאַר דעם ביעם באַצי־רעזשים, ווי די שרעקליכע אומפער־געבליכע בעליידיגונגען, וואָס דאָס פאָטערלאַנד און דאָס דייטשע פאָלק האָבען געקראָגען פון דעם יודען... דער שפּאַנישער יוד, האָט איהם, דעם דייט־טשען באַראָן און זוהן פון אייבער פון די פערנעהמ־סטע אדעליגע פאַמיליעס, דאָך פשוט אַרויסגעטרי־בען. ער איז אַרויסגעלאָפען פון דער געזאַנדטשאַפט און געשפּרונגען איבער די טרעפּ, גאָר נישט ווי דער שטאָלצער, ווירדיגער דיפּלאָמאַט און פּרייסישער יונקער, וואָס ער איז אַהין אַריינגעגאַנגען מיט א האַלבער שטונדע צוריק.

דער ערשטער געדאַנק זיינער, ווען ער איז אַריין אין זיין אויטאָמאָביל, איז געווען א „דועל", נאָר בלויז איז אומשטאַנד אָפּצוואַשען די שרעקליכע בעליידיגונג פון זיין פערזענליכער עהרע און דער עהרע פון פאָטערלאַנד. דער געדאַנק איז אָבער שנעל אויסגעלאָשען געוואָרען פון א צווייטען: ווי דער מאַרקיז האָט זיך אַליין ערקלערט, און מיט אַזאַ שטאָלץ, אַלס יוד, איז ער נישט עהרענהאַפט פאַר דעם. „דועלירען מיט א יודען?" ער, דער באַראָן פאָן אַזוי־און־אַזוי? דאָס איז פשוט אומדענקבאַר, אוממעגליך!

קריגען אָבער אַזאַ בעליידיגונג פון א יודען, איז געווען נאָך ערגער... דאָס געפיהל פון דער בע־ליידיגונג האָט זיך דערפאַר ביי דעם באַראָן נאָך מעהר צעפלאַקערט און געבושעוועט אין זיין בלוט. איין יעדען אבר, ער האָט געשאָלטען מיט אַלע דייטשע דאָנער־וועטערס און קללות, און זיך גע־וואָרפען אין אויטאָמאָביל ווי א פערוואונדעטער בער, אַרויסרופענדיג ביים שאָפער ציטעראַקענע בלי־קען איבער זיינע פּלייצעס.

דער געדאַנק אָבער, אַז אייגענטליך איז דאָס נישט געווען קיין דיפּלאָמאַטישער טורניר לויט די אָנגענומענע רעגלען פון פעכטען, אַז ער האָט גע־ברויכט די פיינסטע פעכט־שווערד — „פערדאַמטער יודע" — און יענער האָט זיך געשלאָגען ווי מיט א דובינע, פּויעריש און גראָב; אַז אייגענטליך האָט נישט ער פערלוירען דעם דיפּלאָמאַטישען טורניר, נאָר דער מאַרקיז, — דער דאָזיגער געדאַנק האָט איהם אַביסעל בערוהיגט.

נאָך דעם געדאַנק איז אויסגעוואַקסען פאַר זיינע אויגען די גאַנצע שלאַנקע געשטאַלט פון מאַר־קיז מיט זיינע צוויי קליינע און ווייסע פרויען־הענטלעך, דער קלאַסישער פּראָפיל פון אַן אַסירי־שען פּרינץ און א ציטער פון בעגער איז ווידער דורכגעלאָפען איבער זיין קערפּער, ווי דאָ־ט אין מאַרקיז'ס קאַבינעט... „צי ווען איז ער עהנליך?

האָט געטראַכט דער באַראָן — „וואו האָב איך אַזאַ שעהנעם פּנים פריהער געזעהן?.. דאָנער־וועטער, וואָס פאַר א טעמפּעראַמענט דער שפּאַניער האָט עס! א טעמפּעראַמענט פון א צוגאַלעוועטער פּרי־מאַדאָננאַ. ער דערמאָנט אַן לאַסאַל'ן. יאָ, א מערקווירדיגע עהנליכקייט! מעגליך, אַז צווישען איהם און לאַסאַל'ן איז פערהאַן א בלוט־פערוואַנדט־שאַפט... ווער ווייסט! פיללייכט איז די לאַסאַל פאַ־מיליע געקומען פון שפּאַניע מיט דעם גירוש פון 1892, און זי איז געווען בלוט־פערוואַנדט מיט דעם מאַרקיז? האָט זיין יודישער עלטער־עלטער־זיידע מאַקע געשפּילט אַזאַ גרויסע ראָלע אין דער שפּא־נישער געשיכטע, דאָס מוז אויסגעפאָרשט ווערען"!

בעמענדיג אַזאַ ריכטונג, האָבען די געדאַנקען פון דעם באַראָן זיך אָנגעהויבען ביסלעכווייז צו בערוהיגען. דער פייער פון בעליידיגונג און ברענענ־דיגען שאַנד־געפיהל איז געוואָרען מילדער און מילדער. נאָכדעם האָט דאָך די פּאָליציי דעם מאַרקיז דערלאַנגט אין קאַלבער.

דער געדאַנק פון א דועל האָט זיך פלוצלינג פערוואַנדעלט אין אַן אוממעגליכקייט, אין אַן אַבסורד. דער דיפּלאָמאַט און די דיפּלאָמאַטישע שולונג פון יונגען באַראָן איז ווידער געקומען צו זיך, צו דער כולער באַהערשונג פון דער דיפּלאָמאַטישער קונסט, און די קונסט האָט באַלד מיט איהם אָנגעהויבען צו טענה'ן, אַז דאָס בעסטע און קליגסטע וועט זיין — דיין מיניסטער נישט צו דערצעהלען וואָס עס איז פאָרגעקומען צווישען איהם און דעם מאַרקיז אין זיין קאַבינעט. וועניגסטענס נישט איבערגעבען די קאָמפּלימענטען, וואָס נאַצי־דייטשלאַנד האָט בעקומען פון דעם שפּאַנישען דיפּלאָמאַט. וועלען די נאַצי־היצקעפּ אין זיין מיניסטעריום זיך דערוויסען פון די בעליידיגונגען, וועלען זיי צעררייצט ווערען ווי בלוט־היבט און מאַכען פון דעם דיפּלאָמאַטישען אינצידענט א פאַנקוכען.

ביי דעם פונקט זענען זיינע געדאַנקען איינ־געגאַנגען אַריבערשפּרונגען צו די נאַציס, וואָס האָבען פערכאַפּט אויך דאָס מיניסטעריום פאַר אויסערליכע אַנגעלעגענהייטען. אַליין א הייסער נאַצי, איז דער באַראָן דאָך געווען געגען דעם, אַז די היטלעריסטען זאָלען פיהרען די אויסערליכע פּאָליטיק פון דריטען רייך. אין דעם פונקט איז ער געווען מעהר דיפּ־לאָמאַט ווי נאַצי. „וואָס פאַר דיפּלאָמאַטען זענען זיי? שוידערליך!" — האָט זיך געטראַכט דער באַ־ראָן — „פונקט אַזוינע היצקעפּ ווי דער מאַרקיז"!

(ווייטער מאָרגען)

דאָס טראַגישע לעבען

פון אהרן שמואל ליבערמאַן

גרינדער פון דער ערשטער יוד. סאָציאַליסטישער אָרגאַניזאַציע

פון מ. שטאַרקמאַן*)

ער האָט פאַרפאַסט אַ רוף צו דער יודישער אינטעליגענץ און צו די ישיבה־בחורים, געשריבען אויף העברעאיש, און דעם רוף אָפּגעדרוקט אין טויזענטער עקזעמפּלאַרען. די דאָזיגע פּראָקלאַמאַציעס זענען אויף אַ קונציגען אופן אַריינגעשמוגעלט געוואָרען קיין רוסלאַנד, וואו מיטגלידער פון די רעוואָלוציאָנערע קרייזלעך האָבען זיי אַריינגעלייגט צווישען די גמרא־בלעטער, כדי זיי זאָלען אַריינפאַלען אין די הענט פון די יונגעלייט אין די ישיבות און בתי־מדרשים. אין דעם דאָזיגען קול־קורא, וואָס האָט געטראָגען דעם נאָמען „אל שלומי בחורי ישראל“ און איז געווען געחתמ'עט פון א מכלומר'שטער אָרגאַניזאַציע „המתנדבים בעם לבית ישראל“, רופט ליבערמאַן די יודישע יוגענט זיך אָנצושליסען צו דער אַלוועלטליכער אַרמעע, וואָס קעמפט פאַר דער באַפרייאונג פון דער אונטערדריקטער מענשהייט, מיט וועמענס באַפרייאונג ס'וועט אויך געוואונען ווערען די פרייהייט פאַר'ן יודישען פאָלק.

קיין סך האָט ליבערמאַן מיט זיין פּראָקלאַמאַציע נישט דערגרייכט, האָט ער זיך גענומען פערשפּרייטען דעם רעוואָלוציאָנערען געדאַנק צווישען די יודישע אימיגראַנטען אין לאָנדאָן. און אין מאַי 1867 האָט ער, צוזאַמען מיט נאָך 9 יודישע „באַראַהאַלצעס“, געגרינדעט די „אגודת הסוציאליסטים העברים“ — די ערשטע יודישע סאַציאַליסטישע אָרגאַניזאַציע אין דער וועלט.

די אָרגאַניזאַציע האָט אָפּגעהאַלטען וועכענטליכע פערזאַמלונגען יעדען שבת אָוונט. בלויז איין מאָל האָט מען אָפּגעלייגט א זיצונג אויף זונטאָג, תשעה באב — טאַקע אויף ליבערמאַנ'ס פערלאַנג. ער האָט אָנגעוויזען, אַז כאָטש סאַציאַליסטען זענען געגנער פון רעליגיע, איז אָבער תשעה באב אַן אָנדענק וועגען דעם טאָג, ווען די יודען האָבען פערלוירען זייער פרייהייט, און יודישע סאַציאַליסטען דאַרפען טרויערן אויף דעם.

די זיצונגען פון דער אָרגאַניזאַציע זענען געפיהרט געוואָרען אויף יודיש־דייטשמעריש, אָבער די פּראָטאָקאָלען האָט ליבערמאַן געשריבען אויף העברעאיש און יודיש, און אין אויגוסט 1876 האָט די אגודה, וועלכע האָט, אַ חוץ מיט פּראָפּאַגאַנדע, זיך אויך אָפּגעגעבען מיט זעלבסטבילדונג, אָרגאַניזירט אין לאָנדאָן א פעראיין פון די יודישע שניידער־אַרבייטער. די יוניאָן האָט אין א קורצער צייט דערגרייכט א מיטגלידערשאַפט פון דריי הונדערט.

צווישען די מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע איז נישט געווען קיין איינציגקייט, און דאָס האָט געשטערט איהר וואוקס. אויף איינער פון די פערזאַמלונגען, גערופען מיט'ן צוועק צו אָרגאַניזירען די יודישע אַרבייטער, האָט ליבערמאַן אין אַ שאַרפער רעדע אַטאַקירט דעם לאָנדאָנער רב הכולל און דערמיט אַרויסגערופען געגען זיך דעם צאָרן פון א סך אָנוועזענדע. די לאָנדאָנער יודישע אָרטאָדאָקסיע האָט פערשפּרייט קלאַנגען, אַז ליבערמאַן און זיינע באַהאַלטענע זענען מיסיאָנערען, וועלכע האַלטען אויף א קונציגען אופן פערשפּרייטען דאָס קריסטענטום צווישען די יודישע אַרבייטער. אין דער אַלגעמיינער ענגלישער פּרעסע, ווידער, האָט מען, אונטער'ן איינפלוס פון די יודישע אָרטאָדאָקסען, דערקלערט ליבערמאַנ'ען און זיינע באַפאָלגער פאַר טעראָריסטען און דאָסגלייכען. דער פעראיין איז זיך צעפאַלען און ליבערמאַן אַליין איז אַוועק קיין ווינען.

ליבערמאַן האָט זיך בעזעצט אין ווינען אונטער א פאַלשען נאָמען. אויף זיין פּאַס איז געווען אָנגעגעבען, אַז ער איז אַן ענגלישער בירגער און הייסט ארטור פרימאַן. אין ווינען האָט ער פערקעהרט אין צוויי בעזונדערע קרייזען: צווישען די, וועלכע האָבען זיך גרופּירט אַרום סמאָלענסקין, דעם רעדאַקטאָר פון „השחר“, און צווישען די סאַציאַליסטישע עמיגראַנטען פון פערשיעדענע לענדער. צווישען די לעצטע האָבען די אוקראַינער געטראָגען א שטאַרקע שנאה צו יודען, וועלכע זענען פון זיי באַטראַכט געוואָרען ווי די עקספּלואַטאַטאָרס פון די פּויערים, און ליבערמאַן האָט מיט זיינע רייד זיי בעוויזען די פאַלשקייט פון די איבערצייגונגען. א צאָהל פון יענע אוקראַינישע סאַציאַליסטען־אַנטיסעמיטען זענען שפּעטער געוואָרען איבערגעגעבענע קעמפער פאַר די רעכט פון די יודישע מאַסען.

די סאַציאַליסטישע פּראָפּאַגאַנדע צווישען די רוסישע יודען, איז בעשטימט געוואָרען, זאָל ווערען געפיהרט אויף העברעאיש (דאָס איז געווען ליבערמאַנ'ס אויסדריקליכער פערלאַנג) דורך א ספּעציעלען זשורנאַל און דורך פערשפּרייטען די רעוואָלוציאָנערע פּראָפּאַגאַנדע־ליטעראַטור, וואָס איז פערהאַן אויף דייטש.

אין פריהלינג 1877 איז אַרויס די פּראָגראַם־דערקלערונג פון „האמת“, דער סאַציאַליסטישער חודש־זשורנאַל, אונטער ליבערמאַנ'ס רעדאַקציע. דער ערשטער נומער „האמת“ איז דערשינען אין מאַי. מעהר ווי 4 נומערען זענען נישט אַרויס. פון דער אַנדערער זייט האָבען ליבערמאַנ'ס שטיצער נישט איינגעשטימט מיט איהם וועגען דער ריכטונג פון „האמת“ און — דער זשורנאַל איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. זיין ליטעראַרישע טעטיגקייט האָט ליבערמאַן שפּעטער פּרובירט פאָרזעצען אין סמאָלענסקינס צייטשריפט „המביט“, אָבער צווישען דעם רעדאַקטאָר און איהם האָט אויסגעבראָכען א שטרייט איבער פּרינציפּיעלע פראַגען און זיי זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען.

עסטרייכישע גענדאַרמען האָבען נאָכגעפאָלגט ליבערמאַנ'ס טעטיגקייט. אין פעברואַר 1878 איז די פּאָליציי בעפאַלען זיין וואוינונג, איהם אַרעסטירט און פערכאַפּט די ליטעראַטור און זיין קאָרעספּאָנדענץ מיט סאַציאַליסטען פון אַנדערע לענדער, וועלכע זענען אויך אַזוי אַרום אַריינגעפאַלען אין פּאָליצייאישע הענט. ביין חדשים איז ליבערמאַן אָפּגעזעסען אין דער ווינער טורמע, ביז עס האָט זיך אָנגעהויבען זיין פּראָצעס, דעם 14־טען נאָוועמבער פון דעמזעלבען יאָהר. ליבערמאַן האָט זיך אויפ'ן פּראָצעס געהאַלטען שטאָלץ און ווירדיג און הויך דערקלערט, אַז ער איז א סאַציאַליסט און קיין זאַך וועט איהם נישט אָפּשטעלען צו קעמפען פאַר זיינע אידעאַלען. ליבערמאַן איז געווען זיין אייגענער אַדוואָקאַט און צעשלאָגען די פּונקטען פון דער אָנקלאַגע אונטערשטרייכענדיג, אַז די ליטעראַטור, וועלכע ער האָט געשיקט קיין אויסלאַנד, איז אין עסטרייך נישט פערבאָטען און זי ווערט דאָרט פריי־פערקויפט. די ריכטער האָבען קיין אַנדער'ע ברירה נישט געהאַט און איהם פערמשפּט בלויז צו א חודש אַרעסט פאַר וואוינען אין עסטרייך אונטער א פאַלשען נאָמען, און דערנאָך זאָל ער אַרויסגעשיקט ווערען פון לאַנד. צום גליק האָט די צאַרישע רעגירונג נישט געפאָדערט זיין אויסליפערונג, אָבער אַנשטאָט צו לאָזען איהם זיך בעזעצען אין שווייצאַריע, האָט איהם די פּאָליציי צוגעפיהרט צו דער דייטשער גרענעץ, און ליבערמאַן האָט געמוזט אַריינפאָהרען אין דייטשלאַנד, וואו ס'האָט דעמאָלט געהערשט א שטרענג אויסנאַמס־געזעץ געגען סאַציאַליסטען.

אין יאַנואַר 1878 איז ער אַרעסטירט געוואָרען אין בערלין צוזאַמען מיט צוויי אַנדערע יודישע סאַציאַליסטען מ. אַראָנסאָן און נ. גורעוויטש. אויף דעם פּראָצעס האָט דער פּראָקוראָר געשילדערט ליבערמאַנ'ען און די אַנדערע אָנגעקלאַגטע אַלס מערדער און טעראָריסטען. די אַנטיסעמיטען האָבען געפונען א פרישע געלעגענהייט אַרויסצוטרעטען געגען די יודען און בעזונדער'ס געגען ליבערמאַנ'ען, וועלכער האָט אויפ'ן פּראָצעס מיט מוט פערטיידיגט זיינע פּאָליטישע איבערצייגונגען. ליבערמאַן און גורעוויטש זענען פער'משפּט געוואָרען צו 9 חדשים טורמע און אַראָנסאָן איז פעראורטיילט געוואָרען אויף 4 חדשים אַרעסט.

גלייך נאָך זיין בעפרייאונג איז ליבערמאַן ווידער אַוועק קיין לאָנדאָן מיט'ן געדאַנק שפּעטער צוריקצופאָהרען קיין רוסלאַנד און זיך דאָרט פערנעמען מיט סאַציאַליסטישער אַגיטאַציע, אַפילו אונטער לעבענס־געפעהרליכע בעדינגונגען.

אין לאָנדאָן האָט ליבערמאַן, אין פערבינדונג מיט זיינע פּלענער, איבערגעלעבט א שווערען קלאַפּ. ער, וואָס האָט אַזוי שטאַרק געגלויבט, אַז די יודען וועלען אויפגעריכט ווערען ווען די רעוואָלוציע וועט זיגען, האָט זיך מיט אַמאָל דערוואוסט, אַז אויך צווישען די רוסישע ניהיליסטען האָט זיך אַריינגעכאַפּט דער אַנטיסעמיטישער וואַ־ים. אַט די ענטדעקונג האָט ביי איהם גערויבט זיין רוה, ווייל ער האָט דעם גאַנצען ענין בעטראַכט פאַר זיינער אַ פּערזענליכער טראַגעדיע.

דערנאָך איז געקומען א צווייטער קלאַפּ, — א נישט־אָנגענומענע ליבע, — וואָס האָט נאָך מעהר פערביטערט ליבערמאַנ'ס געמיט און אַוועקגענומען דעם באָדען פון אונטער זיינע פיס. ער האָט זיך אַרומגעדרעהט ווי א שאָטען איבער די לאָנדאָנער גאַסען. אויף דער עצה פון זיינע פריינט איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין אַמעריקע, די האָבען געהאָפט, אַז דאָ וועט ער זיך בערוהיגען און אָנהויבען דורכצופיהרען זיינע רעוואָלוציאָנערע פּלענער.

דאָס יודישע לעבען אין אַמעריקע איז נאָך דאַן געווען אין פּראָצעס פון פאָרמירונג. די גרויסע מאַסען־עמיגראַציע, וועלכע האָט מיט זיך געבראַכט די יודישע רעוואָלוציאָנערע אינטעליגענץ, האָט זיך נאָך נישט געהאַט אָנגעפאַנגען. ליבערמאַן האָט זיך דאָ געפיהלט איינזאַם, און אין דער איינזאַמקייט האָבען זיינע בשמה־איבערלעבונגען און דער פערזענליכער וועהטאָג זיך נאָך מעהר פערשאַרפט. ער איז אַוועק קיין סיראַקיוז, וואו ער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דעם 18. נאָוועמבער 1880 אַריינשיסענדיג זיך א קויל אין קאָפּ.

54 יאָהר זענען ליבערמאַנ'ס ביינער געלעגען אין דעם קבר לעבען פּלויט פון סיראַקיוזער בית־עלמין, און איצט האָבען די יודישע אַרבייטער זיי איבערגעפיהרט צו איביגער רוה און איהם צוגעטיילט דעם כבוד, וועלכען ער האָט זיך פערדינט ווי דער ערשטער יודישער סאַציאַליסט.

*) זעה נומער 133 פון „נייעס פאָלקסבלאַט“.

דורכפאַל פון היטלער'ס עקאָנאָמישען פּראָגראַם

(אַ בריף פון בערלין)

אָנגעהויבען האָט זיך עס פון ערשטען מאַי. דער דאָזיגער טאָג ווערט דאָ געפייערט אַלס טאָג פון „נאַציאָנאַלער אַרבייט“. דאָס איז, הייסט עס, נישט מעהר אויסשליסליך אַ פּראָלעטאַרישער יום־טוב. אין היטלער'ס מדינה האָט דאָך אויפגעהערט אָדער, בעסער געזאָגט, געמוזט אויפהערען דער קלאַסען־קאַמף. קאַפּיטאַל און אַרבייט מוזען לעבען קוצעניו־מוצעניו, ווי גרויס עס זאָלען נישט זיין די געגענזאַצען צווישען זיי. אַזוי וויל האָבען דער „פיהרער“, — היטלער. און אַז ער וויל איז דאָך נישט שייך. איהר הויבט זיך אָן מיט איהם! ער און זיינע חברים זענען די אמת'ע פערטרעטער פון סאַציאַליזם! אויב שוין דעם ערשטען מאַי פייערען, האָבען בלויז די נאַציס דאָס רעכט דערצו. ווייל זיי זענען אי נאַציאָנאַל, אי סאַציאַליסטיש. אי מע מערקט נאָך אַזוי ווייניג פון דעם סאַציאַליזם זייערען? דערויף האָבען זיי אָנ'געענטפערט: „די דייטשע ווירטשאַפט ערלויבט נישט דערווייל צו מאַכען סאַציאַליסטישע עקספּערימענטען. ס'איז גלייכער, אַז מ'זאָל עס אָפּלעגען אויף שפּעטער, אויף בעסערע צייטען“. און דערפאַר ווערט אַזוי געיום־טוב'ט די „נאַציאָנאַלע אַרבייט“.

וואָס פאַר א כאַראַקטער די „נאַציאָנאַלע אַרבייט“ אין דייטשלאַנד זאָל נישט טראָגען מוז זי האָבען רוי מאַטעריאַל אויף צו בעאַרבייטען. דעם דאָזיגען אַרטיקעל פערמאָגט דייטשלאַנד גאַנץ קנאַפּ. זי איז שטענדיג אָנגעוויזען אויף אַנדערע לענדער. זי מוז עס בעקומען פון דער פרעמד. ערשט ווען זי בעקומט דעם רויען מאַטעריאַל איז זי אימשטאַנד פאַרטיג צו מאַכען די אָדער יענע סחורה. און רוי מאַטעריאַל קאָסט געלד. מען מוז פאַר דעם צאָהלען אין אויסלענדישע וואַלוטע. דאָס לעצטע האָט דייטשלאַנד נאָך ווייניגער. די קאַסע פון דער רייכס־באַנק איז אַזוי גוט ווי אויסגעליידיגט. זינט עס האָט זיך אָנגעהויבען דער בויקאָט געגען דייטשלאַנד, קומען פון אויסלאַנד אַריין אַלץ ווייניגער און ווייניגער געלד אָנווייזונגען. ווייזט אויס, אַז דער באָיקאָט האָט א גאַנץ היבשע ווירקונג. אויסערדעם זענען נאָך דאָ אויסלענדישע חובות פון פריהער. די מוז מען אויך בעצאָהלען, אַז נישט, בעקומט מען נישט קיין נייעם קרעדיט. און צו צאָהלען איז קיין גרויסער חשק נישטאָ. ס'איז אפשר אויך נישטאָ פון וואַנען. היטלער'ס מלוכה שטעהט פאַר'ן באַנקראָט.

מעהר נישט, וואָס דער „פיהרער“ און זיין חבריא ווילען עס נישט צוגעבען. עס פּאַסט זיי נישט צו זיין ערליכע באַנקראָטשיקעס. זיי פּרובירען זיך ליבערשט אויף אַן אַנדערען דרך. וואָס איז אייגענטליך נישט קיין נייער. זיי ווענדען אָן א לאַנג אויסגעפּרובטע מיטעל פון אַרויסוואַרפען די שולד אויף אַן אַנדערען: מיר אַליין זענען גאָט די נשמה שולדיג; מיר האָבען אויך גוט געמיינט, שולדיג זענען אינגאַנצען די אַנדערע, און די אַנדערע זענען נישט קיין אַנדערע, ווי... — איהר פערשטעהט שוין אַליין ווער — די יודען, נאַטירליך.

דער אויסגאַנגס־פּונקט איז טאַקע געווען די „נאַציאָנאַלע אַרבייט“. געהייסען האָט עס אַזוי: די צאָהל פון אַרבייטסלאָזע איז אין דייטשלאַנד געוואָרען ווייניגער אויף אַרום פיר מיליאָן (ווער עס גלויבט אין דעם), אַ דאַנק דעם אויפטו פון „פיהרער“ מיט זיין קאַבינעט. געלונגען איז עס הויפּטזעכליך צוליב דעם וואָס מ'האָט נישט געקאַרגט מיט אַריינפיהרען רוי מאַטעריאַל פון אַנדערשוואו. אַז מ'האָט וואָס צו בעאַרבייטען, איז אויך דאָ אַרבייט. האָט מען אָבער אויפ'ן רוי מאַטעריאַל אויסגעגעבען לויטער וואַלוטע. וויפיל איז דען דער שיעור אויסצוגעבען? די מלוכה־קאַסע בעזיצט נישט פיל פון אַט דעם מין. זי מוז דאָס איבערגעבליבענע פאַר זיך בעהאַלטען, איז פון אַריינפיהרען נייעם רוי־שטאָף קען קיין רייד נישט זיין. זענען, אַלזאָ, די אויסזיכטען אויף פערשאַפען אַרבייט גאָר קנאַפּע פאַסקודנע. ס'איז דער אָנהויב פון אייגענעם אונטערגאַנג. מ'מוז זעהן בעצייטענס זיך צו ראַטעווען.

ווי מאַכט מען עס? אויף דעם איז דאָ א מיניסטער פאַר פּראָפּאַגאַנדע און אויפקלערונג, געבעלס. האָט ער, דער מיניסטער, געלאָזט פּראָקלאַמירען אַ קאַמף, און נישט קיין לייכטען קאַמף, געגען „די וואָס פערמיאוסען און קריטיקירען“.

און ווער זענען דאָס יענע מיאוס מאַכער און קריטיקער? צווישען זיי „אַריער“ גופא זענען אַזעלכע אויך דאָ א רעכט ביסעל. ס'איז זיי אוודאי גוט מיאוס, ווען נישט, וואָלטען זיי קיין „מיאוס מאַכער“ נישט געווען. און דערצו נאָך אין היטלער'ס מדינה, וואו אַזאַ מין זאַך ווערט בעלוינט מיט קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער.

ס'איז איבעריג צו זאָגען, אַז דער עיקר מיינט מען דאָ די נישט־„אַריער“. זייער אויפגאַבע איז דאָך שטענדיג מיאוס צו מאַכען. האָבען זיי אויך דאָסמאָל איבערגענומען די אַרבייט צו פערמיאוס'ען דייטשלאַנד.

דער כיטרער געבעלס ווייס גאַנץ גוט, אַז קיינער מאַכט נישט אַזוי מיאוס דייטשלאַנד ווי ער אַליין, ער איז עס באמת דער גרעסטער מיאוס מאַכער. נאָר ער איז נישט אַזאַ נאַר, אַז ער זאָל עס צוגעבען. פּונקט ווי יעדער מבוזל וועט אויך זיך נישט זאָגען, וואָס ער איז, אַדרבא, ער איז גאָר דער פיינסטער מענש אויף דער וועלט. ער איז, משטיינס געזאָגט, דער יושר אַליין.

און אַט אַזוי האָט מען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער „נאַציאָנאַלער אַרבייט“ ערקלערט א קאַמף אַלע „נישט אַריער“, אַלס „מיאוס מאַכער און קריטיקער“. ווען ס'וואָלט געווען מעגליך, וואָלט מען זיך א נעהם געטאָן צום גאַנצען יודישען פאָלק. אַזוי ווי דאָס איז נישט אויספיהרבאַר, מוז מען זיך באַנוג'נען מיט יענע יודען, וועלכע „מ'קען דערגרייכען אין אייגענעם לאַנד“, דאָס הייסט, אין דייטשלאַנד.

דאַכט זיך, אַז פאַר די פופציג מאָנאַטען, זינט היטלער איז געוואָרען רייכס־קאַנצלער, האָבען דייטשע יודען זיך גענוג אָנגעליטען. דער „אַריער“־פּאַראַגראַף האָט פון זיי אָוועקגענומען די בירגערליכע און מענשליכע רעכט. זיי זענען פון אומעטום „אויסגעשאַלטעט“. רעכטלאָזער קענען זיי שוין נישט זיין.

פונדעסטוועגען פערדריסט עס נאָך געבעלס'ען, וואָס דייטשע יודען זשיפּען און קריכען ווי עס איז אַרום. ער הערט נישט אויף צו מאַכען זיי דעם פאָרוואורף, פאַרוואָס זיי געהען זיך אַמאָל דורך איבער'ן קורפירסטענדאַם. דאָס שטעכט איהם די אויגען. דערביי פערגעסט ער, אַז ווען נישט די יודען וואָלט גאָר קיין קורפירסטענדאַם נישט געווען. דורך יודישען פלייס און יודישער איניציאַטיוו איז די דאָזיגע גאַס ענטשטאַנען. צי טאָרען שוין יודען נישט דורכגעהען אויף אַנ'אָפענער גאַס?

לויט געבעלס'עס ערקלערונג, איז עס די פערבאָטען, וואָרים דאָס הייסט ביי איהם „פּראָוואָקאַציע“. אַ יוד דאַרף איבערהויפּט נישט אַרויסשטעלען זיין נאָז אויף'ן גאַס. „ער מוז שטיל און בעשיידען זיך צוריקציהען אין זיינע פיר ווענט“. ווי אַזוי וועט ער קענען אין אַזאַ ענגען פלאַץ לעבען? — זיינער וועגען מעגען זיי אַלע אויסשטאַרבען. אָדער גאָר אויסגעהרג'עט ווערען.

און מאַ'ער ווילען יודען, אין דייטשלאַנד פאַרס לעבען און קלויבען זיך נישט צו שטאַרבען, וועט עס זיי נישט וואויל בעקומען. א ליאַדע טאָג קענען זיי זיך אויף דאָס ערגסטע ריכטען.

פ. גאַרדאַן.

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02

נעהמט אָן אין הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע

נעהמט אָן פון 8–12 ביימאָג, 4–6 און פון 7–9

בעפאָר איהר פאָהרט אויף ערהאָלונג

קויפט איין די נייעסטע פּערפומען, ערשטקלאַסיגע פּודערן, טואַלעט־זייפען, זאָווי אַלעראַרט מאָדערנסטע קאָסמעטיק צו פאַבריקס־פּרייזען

אין דער בעקאַנטער און רענאָמירטער

פּערפומעריע

J. Drukier

5 ZAWADZKA 5

Telefon 175-92.

הורט און דעטייל!

רעעלע און סאָלידע בעהאַנדלונג!